

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

**CREȘTEREA
PRODUCTIVITĂȚII,
CONDITIE A
PROGRESULUI
ECONOMIEI**

- CORELAȚIA PRODUCTIVITATE - RETRIBUȚIE
- NECESARUL DE PERSONAL ȘI CONSUMUL DE MANOPERĂ

**Sub semnul tradiționalelor relații prietenești, al colaborării fructuoase
dintre România și Grecia**

***LA INVITAȚIA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU
ȘI A PRIMULUI MINISTRU AL GUVERNULUI, MANEA MĂNESCU,
A AVUT LOC VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE***

Ă PRIMULUI MINISTRU AL REPUBLICII ELENE, CONSTANTIN CARAMANLIS

„Progresele din ultimii ani realizate în dezvoltarea colaborării româno-elene sînt o consecință logică a tradiționalelor raporturi dintre popoarele noastre. Fără nici o îndoială că această colaborare corespunde pe deplin intereselor celor două țări și popoare. În același timp, aceasta corespunde și intereselor, mai generale, ale colaborării în Balcani, ale cauzei destinderii și păcii în Europa și în întreaga lume”.

NICOLAE CEAUȘESCU

„Sînt fericit să constat că vorbele domnului președinte corespund întru totul cu faptele și politica pe care o aplică. Vreau să subliniez că apreciez foarte mult acest lucru. O politică consecventă, o politică sinceră, lipsită de idei preconcepute din partea tuturor guvernelor poate să consolideze pacea atît în Balcani, cit și pe plan mai general, în lume”.

CONSTANTIN CARAMANLIS

Un important eveniment în dezvoltarea relațiilor prietenești româno-portugheze

LA INVITAȚIA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU, VIZITA ÎN ȚARA NOASTRĂ A PREȘEDINTELUI PORTUGALIEI, ANTONIO RAMALHO EANES

„Am obținut progrese importante în dezvoltarea relațiilor economice, tehnico-științifice, culturale, a colaborării multilaterale dintre popoarele noastre. Nu aș putea însă să nu menționez faptul că există încă mari posibilități pentru extinderea conlucrării dintre România și Portugalia. Iată de ce acordăm o importanță deosebită vizitei dumneavoastră în România... Înțelegerile la care vom ajunge vor deschide noi perspective extinderii puternice a colaborării economice și în celelalte domenii dintre țările noastre“.

NICOLAE CEAUȘESCU

„Doresc, domnule președinte, să vă salut pentru contribuția teoretică și practică pe care politica externă românească o oferă Europei și lumii în direcția păcii și securității, politică deschisă către înțelegere și cooperare cu toate națiunile... Doresc să-mi exprim convingerea că cooperarea între România și Portugalia este dorită și firească, în interesul celor două popoare, al cauzei păcii și stabilității în Europa și pe alte continente, promovării progresului economic și social, apărării ferme a suveranității fiecărui stat“.

ANTONIO RAMALHO EANES

PENTRU realizarea unor produse cu inalte performanțe tehnice, țara noastră a fost multă vreme tributară importului de oțeluri speciale. Prin construirea combinatului de la Tirgoviște a fost rezolvată în bună parte această situație; în decursul a numai 5 ani aici au fost asimilate 116 mărci de oțeluri speciale care se realizează în prezent într-o gamă de peste 4 000 sorto-tipo-dimensiuni. Noile mărci de oțeluri speciale asimilate, alături de cele realizate la oțelăriile electrice de la Hunedocra, Reșița, întreprinderea „23 August” — București etc., asigură industriei construcțiilor de mașini condiții favorabile de fabricare a diferitelor sisteme de mașini și utilaje cu parametri ridicați, greutate specifică scăzută, la un înalt nivel competitiv. Este, o mare realizare a metalurgiei românești, ea reflectând politica partidului și statului nostru de dezvoltare a industriei, de ridicare pe noi trepte de eficiență a economiei, de trecere de la cantitate la o calitate nouă, superioară.

Analiza pe care am întreprins-o și-a propus să evidențieze, cu deosebire, o serie de probleme cu care se confruntă, de mai multă vreme, combinatul tirgovisțean, a căror rezolvare ar fi de natură să contribuie la îmbunătățirea activității, la satisfacerea în condiții mai bune a cerințelor de metal de calitate superioară ale economiei naționale.

Deficiențe în lanțul colaborării

ÎN 1978, livrările către beneficiari au fost depășite, pe ansamblul combinatului, cu 10%. Cu toate acestea, contractele economice nu au fost îndeplinite în proporție de peste 10%, ca urmare a nerealizării planului producției marfă decît la nivel de 91,89%. Pentru nerealizarea la termen și integrală a prevederilor contractuale combinatul a plătit în 1978, drept penalizări, suma de peste 10 mil. lei. Situația este aproximativ aceeași și în primele două luni ale acestui an.

Fără îndoială, aceste nerealizări au la bază o serie de deficiențe proprii ale combinatului, problemă asupra căreia vom reveni. Dar nerealizarea planului fizic și, prin aceasta, neonorarea unor contracte economice, se explică în bună măsură prin deficiențele ce se manifestă în funcționarea **mecanismului colaborărilor**. Combinatul tirgovisțean se confruntă permanent cu o serie de dificultăți create de unii colaboratori, care se răsfring în mod negativ în relațiile sale cu beneficiarii de produse din oțeluri speciale. Astfel, în perioada 1 ianuarie — 15 martie 1979 au rămas restanțieri:

- Combinatul siderurgic Galați cu 6 673 tone oțel bandă dinam;
- Combinatul siderurgic Reșița cu 23 078 tone oțel lingou;
- Combinatul metalurgic Cîmpia Turzii cu 5 000 tone oțel lingou etc.

Nerespectarea contractelor economice de către furnizori (toți fac

Realizarea ritmică a planului la toate sortimentele

EXIGENȚE ÎN FUNCȚIONAREA MECANISMULUI COLABORĂRILOR

- Repartiții pe baza unui produs care nu este încă asimilat
- Soluția facilă (dar costisitoare) a importului
- Cînd posibilitățile existente sînt insuficient valorificate

parte din Ministerul Industriei Metalurgice) a condus, în bună parte, la nerealizarea planului fizic la unele poziții la combinatul din Tirgoviște, ceea ce a atras după sine nerealizări sortimentale la beneficiarii acestuia — întreprinderile de sîrmă și produse din sîrmă Buzău, Cîmpia Turzii, Brăila, Beclean, o serie de unități din industria electrotehnică, producătoare de scule, arcure, rulmenți etc. Așadar, implicații în lanț, cu urmări negative într-un șir de unități, care au fost și sînt puse încă în situația de a suporta consecințele neajunsurilor unor furnizori care nu-și onorează la termen contractele.

Pentru a avea însă o imagine mai clară asupra situației reale trebuie ținut seama și de **modul în care au fost distribuite sarcinile de plan de către ministerul de resort**. Din analiza cauzelor care au determinat ca furnizorii amintiți să nu-și realizeze obligațiile contractuale au rezultat următoarele:

— **banda de oțel silicios pentru transformatoare** trebuia asimilată și produsă de Combinatul siderurgic Galați în 1978. Sarcina nefiind realizată, a fost trecută în plan și pentru 1979. Pe această bază combinatul din Tirgoviște avea prevăzut în plan să prelucreze oțelul special de la Galați în tablă, pe care urma să o livreze la terți, începînd cu luna februarie a.c. **Cum putea însă combinatul tirgovisțean să prelucreze oțelul respectiv, atîta timp cit acesta nu a fost asimilat?** Acum, cînd solicitările (și criticile) s-au întețit, se constată de către ministerul respectiv că problema

nu mai poate fi rezolvată de unitățile proprii, propunîndu-se importul cantităților planificate.

Este de precizat însă că Ministerul Industriei Metalurgice a achiziționat licența pentru producerea oțelului special de transformatori în urmă cu aproape 10 ani! Asimilarea noii mărci de oțel a fost însă tergiversată de Combinatul din Galați. În 1977 ca și anul trecut investițiile planificate pentru noul produs nu au fost realizate, situația prezentîndu-se neschimbată și în perioada ce a trecut din 1979.

Fără îndoială, pînă la urmă problema se va rezolva într-un fel. Consecințele însă rămîn. Pe de o parte, economia națională nu a beneficiat ani de-a rîndul de un produs solicitat, pentru a cărei realizare s-au cheltuit mari sume de bani; pe de altă parte, colectivele unor unități au fost penalizate pentru neîndeplinirea integrală a planului fizic. **De ce nu s-a acționat din vreme pentru rezolvarea în condiții optime a acestei probleme?**

— **nelivrarea oțelului lingou** de către Combinatul siderurgic Reșița este justificată prin necesitatea acoperirii de către acesta a nevoilor proprii, ca urmare a punerii în acest an în funcțiune a laminorului Slebing. Combinatului de la Tirgoviște i s-a dat, totuși, repartiție de oțel-lingou la Reșița! Ministerul trebuie să reanalizeze problema, în așa fel încît necesitățile combinatului tirgovisțean să fie acoperite în întregime și ritmic. De asemenea, ar trebui rezolvată și problema transportului, întrucît

o parte din metal s-ar fi putut livra dacă C.F.R.-ul ar fi pus la dispoziție vagoanele prevăzute (în luna ianuarie, de pildă, timp de două săptămâni, nu a fost pus la dispoziție C.S. Reșița nici un vagon). Cît privește nelivrarea aceluiași produs de către Combinatul metalurgic din Cimpia Turzii, aceasta se datorește întârzierii în punerea în funcțiune a cuptorului electric de 100 tone, cît și slabei calități a execuției acestuia, care prezintă serioase curențe în funcționare.

Unele probleme privind aprovizionarea tehnico-materială le creează combinatul țirgoviștean și nelivrarea, potrivit prevederilor contractuale, a cărămizilor refractare de către întreprinderile din Cristian, „Răsăritul“ din Brașov, Pleașa-Prahova, Întreprinderea de material refractar Alba-Iulia, care sînt în restanță pe anul trecut și pe 1979 cu cantități de ordinul zecilor de tone.

La ce nivel se situează indicele de scoatere ?

MARI POSIBILITĂȚI pentru realizarea în condiții mai bune a sarcinilor de plan, pentru acoperirea cerințelor economiei, rezidă în gospodărirea cu mai multă grijă a metalului, în creșterea gradului de scoatere. Tabelul de mai jos ne dă o imagine asupra evoluției acestui din urmă indicator.

1976	1977	1978	1979 (plan)
74,00	76,45	77,92	82,40

Deși indicele de scoatere a crescut an de an, nivelul atins este încă departe de posibilitățile existente, de sarcinile prevăzute prin plan. În 1978, la unele poziții (metal în șarje, utilaje de turnare, electrozi de grafit etc.) s-a înregistrat o scădere substanțială a consumurilor specifice. În schimb, la oțel lingou, țagle și bandă silicioasă, consumurile normale au fost depășite cu circa 94 000 tone metal datorită nerespectării prescripțiilor tehnologice. S-a ajuns astfel, în anumite perioade, la depășiri mari de timp la elaborarea șarjelor, la șutarea necorespunzătoare a laminatelor (ceea ce s-a soldat cu cantități mari de capete și straifuri), la consumarea nera-

țională a feroaliajelor, la creșterea rebuturilor etc.

Pentru înlăturarea unor asemenea deficiențe, în acest an au fost luate o serie de măsuri (reproiectarea utilajului de turnare, trecerea de la lingotiera clasică cu maselotieră detașabilă la lingotiera monobloc, ajustarea rațională a semifabricatelor etc.). Dar, pentru a deveni într-adevăr mijloace de acționare eficiente pe linia valorificării maxime a metalului bun din lingou, toate aceste măsuri se cer aplicate zi de zi. **Numai pe această bază se pot obține în acest an peste 30 000 tone oțel special în plus.**

Sînt, în același timp, **necesare măsuri pentru creșterea nivelului de pregătire a cadrelor**, pentru intervenția operativă și eficientă a specialiștilor la locurile cheie ale producției, pentru exploatarea și întreținerea rațională a unor agregate. În legătură cu această ultimă chestiune este suficient să arătăm că întreruperile neplanificate în funcționarea utilajelor (datorate exploatarei neraționale, aprovizionării neritmică cu materii prime, repartițiilor de slabă calitate, lipsei pieselor de schimb) s-au soldat, în 1978, cu o nerealizare de producție în valoare de peste 260 milioane lei.

Implicații pozitive asupra realizării planului fizic ar avea și **atingerea cît mai grabnică a parmetrilor proiectați la utilajele și sectoarele de bază** (perioadele prevăzute au fost depășite de mult), **cît și respectarea termenelor de punere în funcțiune a noilor capacități** (cuptoare de oțel, laminoare etc.). În ambele cazuri există serioase rămîineri în urmă, ceea ce conduce la nerealizarea unor importante cantități de metal lingou, laminate și blocuri forjate, ca și la neintroducerea în fabricație a unor noi mărci de oțeluri.

Gospodărirea rațională a metalului la nivelul economiei presupune, între altele, și **livrarea acestuia la lungimi fixe**. Pentru a-l stimula pe producător să livreze metalul la lungimi fixe sau multiple, s-a prevăzut o majorare a prețului de livrare cu 4,5%. În cazul combinatului din Țirgoviște această majorare nu acoperă însă valoarea capetelor rezultate din debitare. Pentru o oarecare echilibrare a situației, producătorul a trecut la sistemul de a-i obliga pe beneficiarii ca 5% din cantitatea totală de metal pe care o primesc

să fie constituită din capete de laminate (scurtături). Acest sistem nu rezolvă însă problema de fond. După părerea noastră **se cer găsite, pe de o parte, soluții pentru valorificarea capetelor, în așa fel încît ele să acopere într-adevăr nevoi reale la beneficiari**; pe de altă parte, ar trebui ca beneficiarii să renunțe la practica de a solicita numai laminate la lungimi fixe sau multiple cînd, prin natura producției, pot utiliza și capete. Întreprinderea de vagoane Arad, de pildă, solicită pentru arcuri unele oțeluri UIC 827 la lungimi fixe, ca apoi să le aducă la lungimi mici. De ce într-o asemenea situație întreprinderea respectivă nu se aprovizionează cu laminate la lungimi de fabricație? Ar câștiga, pe de o parte, întreprinderea, prin neplata taxei de 4,5% pentru lungimi fixe, iar pe de altă parte, s-ar crea avantaje furnizorului, prin evitarea apariției capetelor.

Poblema se cere mai bine studiată pentru a se găsi soluții care să determine evitarea recircuitării unui metal util care, la nivelul combinatului, se ridică anual la zeci de mii de tone.

SITUAȚIA PREZENTATĂ nu este specifică doar combinatului din Țirgoviște. Ea pune în evidență existența unor neajunsuri și în alte unități siderurgice în domenii importante cum sînt: respectarea programelor de colaborări între unitățile metalurgice, practicarea de tehnologii care să permită o mai bună valorificare a metalului pe filiera prelucrării lingou-laminat, îndeplinirea la termenele planificate a punerilor în funcțiune a noilor capacități de producție, asimilarea de noi mărci de oțeluri prevăzute în planurile tehnice etc. Din păcate, în loc ca fiecare problemă să fie studiată îndeaproape pentru a i se găsi rezolvări de fond, de mule ori se recurge la soluții ad-hoc, zeci de cadre de specialiști și de conducere de la diferite servicii din întreprinderi, centrale, minister, limitîndu-se, aproape în exclusivitate, la o activitate de dispecerat.

Ținînd seama de deficiențele existente, de marile posibilități de care dispun unitățile siderurgice pentru a acoperi mai bine nevoile de metal ale țării, supunem

**V. BOESCU
L. ȚINTEA**

(Continuare în pag. 6)

CU CE RANDAMENT UTILIZĂM CAPACITĂȚILE DE PRODUCȚIE ?

Parametrii proiectați — atinși la termenul stabilit

O SURSĂ — din păcate încă importantă — prin care se pierde producție se datorează neatingerii parametrilor de producție proiectați la termenele stabilite prin graficele aprobate. Este un fapt verificat că la aceste obiective noi unde toate condițiile de montare și întreținere a utilajelor, de asigurare a materiei prime de calitate corespunzătoare și în mod ritmic, de calificare a cadrelor etc. sînt realizate cu grijă și simț de răspundere, termenele fixate de atingere a parametrilor nu numai că sînt respectate, dar de multe ori se realizează în avans. Obținerea unor cantități de produse suplimentare pe această cale contribuie la sporirea venitului național, la obținerea unei eficiențe ridicate a fondurilor fixe, la satisfacerea unor nevoi ale pieței interne sau pentru export. Asigurarea tuturor condițiilor necesare respectării graficelor de atingere a parametrilor tehnico-economici este necesar să fie realizată în primul rînd de beneficiari, de factorii care răspund direct de lucrarea respectivă, de organele de conducere colectivă care — reprezentînd pe proprietarii mijloacelor de producție, producătorii și beneficiarii roadelor muncii — răspund direct de felul cum este administrată și gospodărită partea din avuția socialistă încredințată colectivului respectiv.

Nerealizarea volumelor de producție la termenele stabilite provoacă economiei naționale pierderi irecuperabile, sau în orice caz greu recuperabile, cu eforturi financiare și materiale mult sporite — avînd consecințe dintre cele mai nefavorabile asupra balanțelor tehnico-materiale, cheltuielilor de producție, realizării beneficiilor planificate, respectării obligațiilor asumate față de beneficiarii interni și externi. Tocmai de aceea **termenul de atingere a parametrilor proiectați trebuie riguros respectat.** De regulă, perioada de timp din momentul punerii în funcțiune a capacităților noi și pînă la atingerea producției proiectate nu trebuie să depășească un an, un an și jumătate. Dar această perioadă de timp se prelungește uneori foarte mult, invocîndu-se unele modificări survenite în structura sortimentală, utilizarea unor materii prime diferite de cele avute în vedere la proiectarea investiției, lipsa de desfacere etc. De exemplu, numeroase capacități continuă să funcționeze și în prezent sub limitele producției stabilite prin documentația tehnică; oțelăria electrică și turnarea continuă de la întreprinderea „Oțelul roșu”, care a realizat 45,8% din capacitate, instalația de uree granulată (18,7%) și de amoniac IV (30,6%) de la Combinatul de îngrășăminte chimice Piatra Neamț, instalația

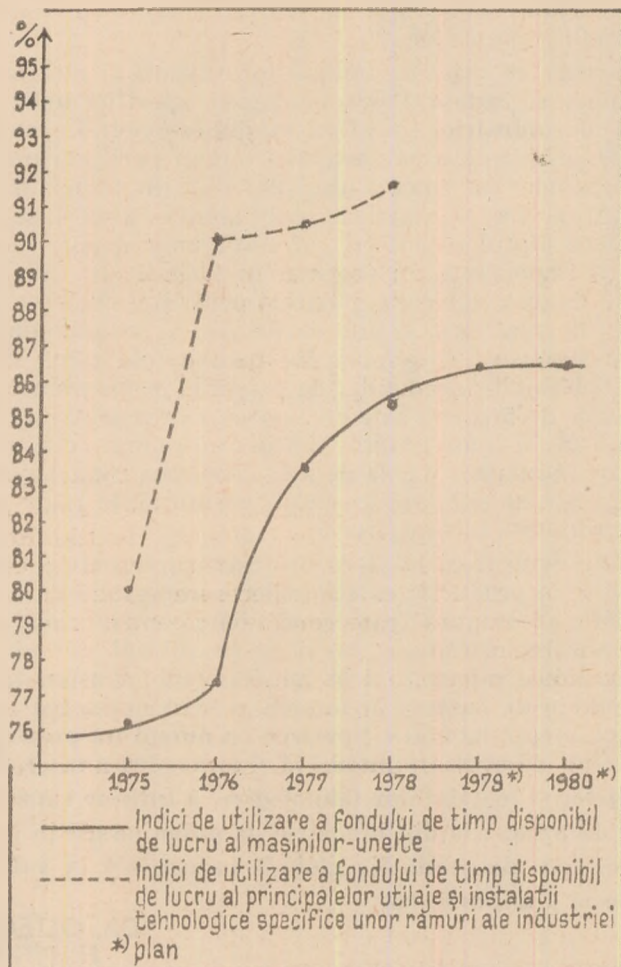
de carton velin (72,5%) și cea de hîrtie capace (78,6%) de la Combinatul de celuloză și hîrtie Drobeta-Turnu Severin, întreprinderea de confecții textile Reșița (53,2%). Iată de ce în aceste unități, ca și în altele aflate în situații similare, sînt necesare măsuri energice pentru a se asigura toate condițiile necesare unei activități normale.

Deoarece punerile în funcțiune sînt precedate de o serie de probe uzuale, inclusiv cele tehnologice în regim normal de lucru, timpul acordat pentru realizarea și respectiv intrarea în parametrii stabiliți, la toți indicatorii, se poate scurta — și trebuie scurtat — la minimum, astfel ca fondurile fixe respective să asigure un înalt grad de eficiență. Aceasta se înscrie ca o sursă dintre cele mai importante pentru obținerea unor volume superioare de produse materiale, pentru satisfacerea necesităților economiei, pentru sporirea nivelului de trai al întregului popor.

Mașinile-unelte folosite încă sub nivelul posibilităților

UTILIZAREA deplină și eficientă a fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice constituie una dintre cele mai importante căi pentru sporirea producției, pentru economisirea fondurilor de investiții și reducerea cheltuielilor de producție. Ca urmare a măsurilor luate în ultimii ani de către conducerea de partid și de stat, nivelul indicilor care exprimă utilizarea extensivă a mașinilor-unelte a sporit an de an (vezi graficul).

În anul 1978, indicii de utilizare superiori mediei au obținut întreprinderile aparținînd M.I.Ch. (creștere de 5,5 puncte față de 1975), M.E.F.M.C. (+8,4 puncte), M.I.U. (+13,5 puncte), rezultate mai slabe înregistrîndu-se la M.I.M. (+4,3 puncte), M.A.I.P.A. (+2,9 puncte) etc. Deși, M.I.C.M. deține circa 70% din parcul total de mașini-unelte, determinînd practic nivelul mediu de utilizare a acestei categorii de mașini, nu trebuie neglijat faptul că mai mult de un sfert din producția globală a ramurii industriei construcțiilor de mașini și prelucrarea metalelor se realizează în unitățile de același profil aparținînd altor ministere. Aceasta demonstrează, sperăm convingător, că buna încărcare și folosire a parcului de mașini-unelte **nu constituie o problemă a unui singur minister; ea cuprinde, dimpotrivă, o arie mai largă de interese, la nivelul întregii economii.** Avînd în vedere efortul financiar al statului pentru dezvoltarea și modernizarea ramurii construcțiilor de mașini, ca și nevoile economiei pentru dotarea noilor obiective aflate în curs de construcție sau prevăzute a intra în funcți-

Evoluția gradului de utilizare a mașinilor-unelte.

une în anii următori, utilizarea deplină a potențialului productiv al mașinilor-unelte apare ca o sarcină de primă importanță.

Este adevărat că în unele întreprinderi se obțin indici de utilizare a fondului de timp disponibil superiori (peste 90%) — și aceasta la grupe principale de mașini-unelte. Asemenea realizări au fost atinse la strunguri paralele (M.M.P.G. : 91,8% realizat în 1978, M.E.F.M.C. : 90,1%); strunguri carusel (M.T.Tc : 93,5%, M.A.I.P.A. : 93,0%); mașini de frezat portal (M.I.C.M. : 92,4%); mașini de prelucrat roți dințate conice (M.I.C.M. : 94,3%, M.I.M. : 94,6%); mașini agregat (M.E.F.M.C. : 93,7%, M.A.I.P.A. : 93,4%) etc. Aceasta probează odată mai mult că rezultatele mai slabe din alte unități și la alte categorii de mașini-unelte — la strunguri specializate, de exemplu, la M.I.C.M. și la M.I.Ch. ; la mașini de frezat universale și orizontale, la M.I.M. ; la mașini de mortezat, la M.I.C.M. ; și mașinile de rectificat, la M.M.P.G. și M.I.C.M. etc. — se datoresc preocupărilor insuficiente ale organelor de conducere colectivă, ale celor ce lucrează în aceste unități.

Pe această linie se impune subliniat că la întreprinderi aparținând unor ministere cu dotări importante de mașini-unelte, la care preocupările pentru consolidarea realizărilor obținute au scăzut din intensitate, se remarcă o evoluție negativă a indicilor privind utilizarea fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor-unelte. Ca urmare, în lunile ianuarie — februarie 1979, comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, media indicilor de utilizare extensivă a scăzut pe ansamblu cu 1,6 puncte, din care la întreprinderile M.I.C.M. cu 2,1 puncte, la M.I.M. cu 0,8 puncte, la M.I.Ch. cu 0,9 puncte, la M.A.I.P.A. cu 1,6 puncte. Ce concluzii pot fi

trase din asemenea exemple ? Nimic altceva decît că atunci cînd există perseverență, rezultatele sînt bune. Și invers.

Ținînd seama de importanța și ponderea pe care o dețin mașinile-unelte în ramura industriei construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor, de importanța lor în alte sectoare ne putem ușor da seama de marile rezerve aflate încă în stare latentă, în fiecare întreprindere, secție, pentru fiecare mașină. Sînt cunoscute numeroase exemple de inițiativă valoroase ale colectivelor de oameni ai muncii, tehnicieni și ingineri, pentru mai buna utilizare a potențialului productiv din întreprinderi, pentru creșterea randamentului în muncă. Printre acestea am reținut preocupările din ce în ce mai intense referitoare la îmbunătățirea acțiunilor de reciclare, policalificare și organizare a deservirii concomitente a mai multor mașini sau utilaje.

Una din măsurile prioritare pentru o mai bună folosire a capacităților mașinilor și utilajelor, o constituie ridicarea coeficientului de schimburi. Deși prevederile planului nu au fost realizate pe ansamblul industriei, se poate vorbi totuși în acest sens de un decalaj ce poate fi anulat în următoarele trimestre, cu un efort mai mare din partea întreprinderilor, centralelor și ministerelor economice. Este necesar, îndeosebi, să se insiste pe linia recrutării și calificării forței de muncă la nivelele prevăzute prin plan, cu atît mai mult cu cît există creată o puternică bază tehnico-materială pentru școlarizarea și calificarea corespunzătoare a muncitorilor, îndeosebi în meseriile încă deficitare. Pentru micșorarea și apoi lichidarea decalajelor între plan și realizări considerăm deosebit de acută necesitatea unor acțiuni în întreprinderile unde coeficientul numărului de schimburi este mai mic sau în jur de 2, cum sînt : Întreprinderea de echipamente periferice București (1,2 coeficient al numărului de schimburi pe 1978), întreprinderea „Steaua Roșie” — București (2,0), Întreprinderea de utilaje și piese de schimb Botoșani (2,0), Întreprinderea de osii și boghiuri Balș (2,1) etc.

În această lumină, nu lipsit de importanță este faptul că sporirea cu numai un procent a gradului de utilizare a mașinilor și utilajelor din ramura industriei construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor ar avea ca efect o sporire a valorii producției globale în această ramură de bază a industriei, la nivelul anului 1979, cu peste 3 miliarde de lei.

Înteruperile accidentale sînt generate de „accidente” în organizarea muncii

DINTRE cauzele principale care limitează mai buna încărcare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor nu se pot omite opririle așa-zis „accidentale”. De fapt, aceste opriri își au originea bine stabilită, ele se datoresc într-o foarte mare măsură neefectuării în termen a revizuilor și reparațiilor sau efectuării acestora superficial, de slabă calitate, precum și insuficienței calificării a celor care minuiesc utilajele respective. Timpul de lucru neutilizat ca urmare a înteruperilor accidentale — îndeosebi a defecțiunilor mecanice, electrice etc. — a condus, în anul 1978, la pierderi de producție estimate la peste 3 000 mil. lei la M.I.M., 1 200 mil. lei la M.I.U., 710 mil. lei la M.I.C.M. etc., iar pe ansamblul ramurii construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor la peste 7 300 mii ore-mașini. Echivalentul în produse al acestor opriri, mai mult sau mai puțin accidentale, este impresionant.

Mergînd la sursa acestor stagnări în producție vom constata că nu puține utilaje, mașini, instalații prevăzute a intra în reparații sau revizii generale suferă dese amînări. Uneori, conducerile unor întreprinderi sau centrale industriale, în dorința de a obține o producție suplimentară sau a recupera unele rămîineri în urmă în realizarea planului, recurg la „valorificarea” fondului de timp destinat — potrivit prevederilor — reparațiilor capitale și reviziilor, în alte scopuri decît cele stabilite prin plan. Consecința unor asemenea „inițiative” poate fi ușor remarcată — așa cum am amintit — în numărul și durata opririlor accidentale și din care economia pierde înzecit, mergînd pînă la afectarea securității în exploatarea utilajelor și instalațiilor respective. La aceasta ar mai putea fi adăugată și afectarea calității produselor. Desigur, pot fi invocate diferite motive pentru neexecutarea sau amînarea efectuării reparațiilor și reviziilor planificate. Cert este că în anul 1978, deși prevăzute în plan, între altele nu s-au efectuat reparații la 2 convertizoare de frecvență de la Combinatul de fibre sintetice Iași, la cuptorul de carbid nr. 5 de la Combinatul chimic Tîrnăveni, la laminorul de profile din cupru și la 2 mașini de înfuniat de la Întreprinderea de cabluri și materiale electroizolante București, la linia de formare-turnare de la Întreprinderea de autocamioane Brașov etc. Amintim și faptul că M.I.U. a realizat planul de reparații la mașini de țesut numai în proporție de 86,9%.

În acest cadru o primă problemă care apreciem că trebuie să preocupe unitățile și centralele de resort constă în asigurarea la timp și de calitate corespunzătoare a pieselor de schimb și subsansamblelor necesare efectuării reparațiilor. În același timp, calificarea superioară a echipelor care execută reparațiile, precum și executarea acestora în trei schimburi, inclusiv duminicile,

ar contribui substanțial la scurtarea și îmbunătățirea calității reparațiilor.

În ceea ce privește indicii de utilizare ai mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice, **specifici unor ramuri ale industriei** (în afara mașinilor-unelte), aceștia au înregistrat de asemenea creșteri în perioada primilor trei ani ai cincinalului (90,7% în 1976, 91,5% în 1978). La o analiză mai atentă iese însă în evidență faptul că indicii aferenți unor mașini și instalații importante au regresat în ultimii ani. Ne referim, de exemplu, la cuptoarele pentru producerea negrului de fum, la mașinile de trefilat, la granuloarele pentru superfosfat, la mașinile pentru fabricarea PFL, PAL, placajelor și mobilei, la mașinile de pieptănat din filaturile de lînă etc. Este deci necesar ca și pentru aceste utilaje să fie luate grabnic măsuri nu numai pentru redresarea situației, dar și pentru depășirea indicilor realizați, care se situează încă sub posibilitățile reale ale întreprinderilor respective.

Este evident că în sfera utilizării superioare a capacităților de producție există rezerve importante, a căror valorificare atentă și judicioasă poate contribui din plin la realizarea sarcinilor de plan pe ultimii doi ani ai cincinalului, la îndeplinirea angajamentelor asumate de colectivele de oameni ai muncii pentru obținerea unor producții suplimentare. **Sporirea cu numai un procent a indicelui de utilizare intensivă și extensivă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice, a tuturor capacităților de producție din industrie ar putea aduce în acest an un spor de producție globală industrială în valoare de peste 9 miliarde lei.**

Gh. OLTEANU
H. PINCAS

Comitetul de Stat al Planificării

Exigente în funcționarea mecanismului colaborărilor

(Urmare din pag. 3)

ministerului, ca probleme de studiu și reflecție, următoarele :

- reanalizarea programelor de colaborare dintre întreprinderi, astfel încît repartițiile să aibă o bază reală și să permită onorarea la termen a obligațiilor contractuale ; odată cu aceasta, să se asigure o mai bună sincronizare în livrarea semifabricatelor, pentru evitarea golurilor sau asalturilor în fabricație ;

- introducerea și extinderea rapidă a unor tehnologii avansate care să permită atingerea procentului de 85% scoatere metal bun dintr-o tonă de oțel-lingou. Precizăm că, pe ansamblul ministerului, numai în cursul anului trecut, prin neatingerea procentului de scoatere planificat, economia a fost privată de o cantitate de mai bine de 500 mii tone de metal ;

- completarea balanței de stocuri de oțel-lingou în toate

unitățile și la nivelul ministerului, astfel încît stocurile să existe nu numai pe hîrtie, ci și în realitate, respectiv pentru 30 de zile, așa cum se prevede în sarcinile de plan ;

- avînd în vedere nivelul tehnic tot mai ridicat la care se desfășoară procesele tehnologice din metalurgie, ar fi necesar să se studieze posibilitatea pregătirii cadrelor pentru noile obiective pe o perioadă mai îndelungată, respectiv un an, în unități de profil, față de numai trei luni cît se practică în prezent. Prin această soluție s-ar evita neajunsurile în pregătirea unor cadre, s-ar ajunge la o mai rațională exploatare a utilajelor, la o mai bună întrebuințare a lor ;

- adoptarea măsurilor necesare pentru aplicarea sistemului de cointeresare în ridicarea nivelului calitativ al produselor siderurgice — sistem care de fapt

există — dar nu se aplică în practică ;

- aprovizionarea la timp, cantitativ și calitativ, cu piese de schimb. În acest scop, atelierele sau secțiile întreprinderilor metalurgice producătoare de piese de schimb ar trebui să fie profilate pe grupe de astfel de produse cu complexitate mare ; prin cooperare, întreprinderile să facă schimburi între ele, astfel încît cea mai mare parte a pieselor de schimb să se realizeze în țară și să nu se mai recurgă la importuri.

ESTE ÎN INTERESUL fiecărei întreprinderi, al întregii ramuri metalurgice să valorifice din plin condițiile create, rezervele interne disponibile, pentru a produce cantități tot mai mari de oțeluri speciale, cu cheltuieli cît mai reduse. Pe de altă parte, producînd mai mult metal de calitate superioară, se pot acoperi mai prompt și mai bine nevoile economiei, asigurîndu-se beneficiarilor condiții optime de realizare ritmică și cu înaltă eficiență a sarcinilor de plan.

NORMAREA ȘTIINȚIFICĂ ÎN SPRIJINUL RAȚIONALIZĂRII CONSUMURILOR DE ENERGIE ÎN ZOOTEHNIE

ORIENTAREA dezvoltării agriculturii țării noastre pe calea intensivă, prin modernizarea continuă a producției, trecerea la tehnologii cu caracter industrial, mai ales în zootehnie și legumicultură, creșterea ponderii producției animale în totalul producției agricole, realizarea vastului program de lucrări de îmbunătățiri funciare etc. conduc la creșterea absolută și relativă a consumului de energie electrică în agricultură. În acest context, apar ca deosebit de importante raționalizarea consumului de energie electrică, corelarea strictă a consumului cu volumul lucrărilor executate și al producției obținute, astfel încât să se realizeze reducerea consumului specific pe unitatea de produs. Problema gospodăririi raționale, cu maximum de eficiență, a energiei electrice și a combustibilului constituie o preocupare majoră a tuturor colectivelor de oameni ai muncii din unitățile agricole, care trebuie să acționeze în acest sens cu toată competența și atenția cuvenită.

Principalii parametri implicați

ÎNTRE MĂSURILE privind raționalizarea utilizării energiei electrice, o importanță majoră revine normării științifice a consumului în raport cu producția planificată. Norma de consum de energie electrică constituie unul din indicatorii principali ai planului de aprovizionare, mărimea sa influențând în mare măsură consumul total de energie, costul consumurilor materiale, costul unitar pe produs și eficiența producției. În funcție de norma de consum se planifică activitatea sectorului electroenergetic, se analizează consumul specific de energie electrică, cheltuielile cu energia, pierderile de energie în timpul transportului, distribuției și în procesul tehnologic etc. Aceștia sînt, de fapt, parametrii de bază de care se ține seama la stabilirea posibilităților de reducere a normelor de consum și a consumului ca atare.

Norma de consum de energie electrică reprezintă cantitatea maximă de energie electrică care se poate consuma pentru realizarea unei unități de produs sau pentru executarea unei lucrări.

Norma de consum calculată la unitatea de produs reprezintă consumurile cumulate în diferite etape ale procesului tehnologic, inclusiv pierderile de energie în sfera aprovizionării și a desfășurării procesului de producție.

Formula generală de determinare a necesarului de energie electrică este:

$$Ne = Nca \times Q$$

unde $Nca = Nct + Pt + Pnt$

în care:

Ne — necesarul de energie electrică;
 Nca — norma de consum de aprovizionare;

Q — cantitatea de producție pentru care se calculează necesarul de energie electrică;

Nct — norma de consum tehnologic (în timpul funcționării utilajelor, instalațiilor, mașinilor etc.);

Pt — pierderi tehnologice (în timpul funcționării utilajelor, instalațiilor, mașinilor etc.);

Pnt — pierderi netehnologice (în timpul transportului pe rețea, al transformării și distribuirii energiei electrice în cadrul întreprinderii agricole).

O anumită cantitate din pierderile netehnologice pentru întreprinderea agricolă constituie pierderi tehnologice pentru întreprinderea de distribuție a energiei electrice. Important este ca pierderile netehnologice pentru întreprinderea agricolă să fie bine cuantificate, astfel încât să stimuleze reducerea pierderilor totale de energie. La nivelul economiei naționale, ponderea pierderilor în rețelele electrice de transport și de distribuție a scăzut de la 10,1% în anul 1955, la 6,6% în anul 1977.

În cazul participării mai multor consumatori de energie la obținerea aceleiași produs, se însumează consumurile de energie de la fiecare operație sau lucrare din cadrul produsului tehnologic. La fiecare consumator se ține seama de norma de consum tehnologic și de pierderile tehnologice. În acest caz:

$$Ne = \sum_{i=1}^n Ce$$

$$Ce = Ct + Pt$$

$$Ct = Com \times To \times Nm$$

în care:

Ce — consumul de energie electrică la fiecare utilaj, mașină, instalație;

i — notație simbolică a fiecărui consumator de energie electrică care contribuie la obținerea unui produs;

Ct — consumul tehnologic;

Pt — pierderi tehnologice;

Chm — consumul orar pe o mașină, instalație, bec etc.;

Th — timpul de funcționare, în ore;

Nm — numărul de mașini, utilaje, instalații, becuri etc. de același fel, care există în procesul tehnologic al unui anumit produs.

Din cele de mai sus rezultă multitudinea de factori care influențează normarea consumului de energie electrică, factori ale căror influențe trebuie să fie corect cuantificate, pentru a obține o normare a consumului cât mai științifică, mai realistă.

Analiza exhaustivă a indicatorilor de plan privind consumul de energie electrică poate orienta colectivele de conducere din întreprinderi asupra măsurilor ce trebuie luate în vederea reducerii acestui consum.

De la abordarea globală la cea analitică

PÎNĂ ÎN PREZENT, planificarea consumului de energie electrică în agricultură s-a făcut în mod global și nu totdeauna a fost fundamentată științific, de unde și o anumită ușurință cu care unitățile agricole se încadrau în consumurile planificate, realizând deseori economii deosebit de mari în raport cu aceste consumuri planificate. În aceste condiții, se impunea de urgență o revedere a normelor de consum planificat al energiei electrice în producția agricolă și, în special, în cea zootehnică. Vom ilustra această situație

prin analiza întreprinsă la Întreprinderea avicolă de stat Crevedia (tabelul nr. 1).

Se observă că în 1977, cu excepția sectorului de creșterea păsărilor pentru carne, consumurile specifice realizate au fost sub normele planificate, uneori chiar sub o treime din nivelul acestora. Asemenea reduceri însemna-

● automatizarea pompelor submersibile și a pompelor de apă; ● introducerea iluminatului cu lămpi cu vapori (de mercur, de sodiu), pe coridoare și în holurile halelor; ● s-au introdus variatoare de turație (la ventilatoare și cleveze) și variatoare de lumină, care asigură funcționarea instalațiilor res-

consum, apelându-se concomitent și la metoda experimentală, prin care parametri tehnici stabiliți de uzinele producătoare de utilaje și instalații sînt verificați în practică mai întâi de către laboratoarele unităților de cercetare științifică și apoi în marile unități agricole care folosesc tehnologiile respective.

Un pas important în realizarea unei normări științifice se poate face prin sectorizarea consumului de energie electrică, ce are la bază aceleași principii și raționamente ca și sectorizarea cheltuielilor de producție, criteriul fundamental fiind produsul pentru care se face cheltuiala. Potrivit acestei abordări, consumurile de energie electrică vor fi clasificate în două grupe principale: directe (efectuate pentru un anumit produs) și indirecte (efectuate pentru mai multe produse); la rîndul lor, consumurile indirecte pot fi efectuate pentru un grup restrîns de activități sau produse (consumuri comune) sau pentru întreaga întreprindere (consumuri generale).

Indiferent de felul consumului (direct, comun, general), normarea (planificarea) necesarului de energie electrică trebuie să pornească de la fiecare utilaj, instalație, mașină etc. și să țină seama de: parametri tehnico-economici ai fiecărui utilaj, locul pe care fiecare consumator de energie electrică îl ocupă în procesul tehnologic, particularitățile procesului tehnologic la fiecare categorie de animale (păsări) sau la fiecare activitate de servire, stadiul fiziologic al organismului animal, temperatura din exteriorul adăposturilor de animale și alte particularități locale ale climei, modul de organizare a producției și a muncii, măsurile tehnico-organizatorice proiectate pentru perioada de plan etc.

Semnificațiile determinării consumului constant și variabil

DIN ANALIZA consumului de energie electrică pe diferite utilaje din halele de păsări rezultă că, în funcție de particularitățile procesului tehnologic, se formează două mari grupe de consumuri de energie electrică: un consum constant în cadrul ciclului de producție (pentru transportul furajelor și al ouălor, pentru distribuirea furajelor, pentru evacuarea dejecțiilor etc.); un consum variabil, în funcție de vîrsta păsărilor și de condițiile de climă (iluminatul, instalațiile pentru încălzire și pentru ventilație).

Astfel, consumul variabil în funcție de vîrsta păsărilor poate crește deosebit de intens (aproape dublîndu-se) de la faza de exploatare inițială (19—22 săptămîni) — cînd iluminatul zilnic este necesar doar 8—10 ore, rezultînd un consum total pe hală de 113 kWh/zi — la faza ultimă de exploatare (44—77 săptămîni), cînd se ajunge la 15—16

lector univ. dr. N. DAVID
ec. N. ROȘIANU

(Continuare în pag. 11)

Tabelul nr. 1

Nivelul și dinamica consumului specific de energie electrică la „Avicola” Crevedia

Tipul de consum specific	U/M	1977		1978		Realiz. 1978 față de 1977 (%)		
		plan realizat (%)		plan realizat (%)				
la 1 mil. de ouă la 1 tonă de carne în viu	MWh	150	84,2	56,1	65,0	46,7	71,9	55,5
la 1 tonă de carne abatorizată	"	2	2,3	113,0	1,5	1,3	88,0	58,4
la 1 mil. lei prod. globală	"	1	0,3	30,0	0,3	0,2	67,0	72,1
	"	160	47,4	29,6	48,0	40,9	85,1	86,2

te, deși la prima vedere par deosebit de favorabile, în realitate devin demobilizatoare prin aceea că normele stabilite au fost prea largi, deci neștiințifice, cu consecințe ușor previzibile pentru întreprindere.

În 1978, mobilizat de sarcinile stabilite la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, colectivul de oameni ai muncii de la Întreprinderea avicolă Crevedia a luat o serie de măsuri pe linia restructurării vechilor norme de consum energetic, apropiindu-le de realitatea progresului tehnologic din întreprindere. Totodată, acționînd ferm pentru reducerea continuă a consumului specific de energie electrică față de noile norme, întreprinderea a reușit să obțină economii importante atît în raport cu noile norme, cît și față de realizările anului precedent.

Reducerea substanțială a consumului specific de energie electrică în anul 1978 față de anul 1977, a fost rodul

pective numai în perioadele strict necesare.

De unde apar diferențele de consumuri ?

FAPTUL că majoritatea întreprinderilor avicole realizează consumuri specifice de energie electrică sub nivelul mediei pe centrală demonstrează că există posibilități reale, rezerve ce trebuie valorificate, de reducere a acestor consumuri și în acele întreprinderi unde ele depășesc, uneori substanțial, media consumului pe centrală (tabelul nr. 2).

Diferențele mari între consumurile specifice realizate de la o întreprindere la alta — avînd parțial și unele cauze obiective (tehnologia, gradul de uzură a utilajelor, structura producției etc.)

Tabelul nr. 2

Consumul specific de energie electrică la unele întreprinderi avicole de stat, comparativ cu media (=100,0%) pe Centrala avicolă, 1977

Consum la 1 mil. de ouă		Consum la 1 tonă de carne în viu	
Întreprinderi avicole	%	Întreprinderi avicole	%
Craiova	53,2	Titu	53,9
Băicoi	53,2	Galați	55,1
Constanța	59,3	Constanța	79,6
Arad	105,4	Băiculești	132,3
Tg. Mureș	170,8	Băicoi	152,7
Iași	175,0	Craiova	193,4

unui pachet de măsuri tehnico-organizatorice, atent introduse și urmărite, dintre care cităm: ● o mai bună planificare a consumului de energie electrică în funcție de vîrsta păsărilor și temperatura din exteriorul halelor, în conformitate cu cerințele și condițiile procesului tehnologic din unitate; ● contorizarea, urmărirea și analiza la perioade scurte a consumului de energie electrică pe hale; ● generalizarea iluminatului cu becuri de 40 W, eliminîndu-se becurile de puteri mai mari;

— sînt datorate, indiscutabil, și modului de normare, urmărire și analiză a consumului de energie electrică. Tocmai în această direcție trebuie acționat cu hotărîre, folosind experiența unităților avansate pentru a reduce substanțial consumurile specifice mari, nejustificate, care produc pagube unităților respective și economiei naționale în ansamblul ei.

Metoda tehnico-analitică de normare a consumurilor trebuie să constituie baza determinării oricăror norme de

RESPECTAREA CORELAȚIEI DINTRE CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ȘI CEA A RETRIBUȚIEI MEDII

CREȘTEREA productivității muncii — cale principală de sporire a producției, a venitului național și, pe această bază, a nivelului de trai — constituie un obiectiv central al politicii partidului și statului nostru, un imperativ al dezvoltării accelerate a economiei românești. Realizările obținute în acest domeniu, cu deosebire în ultimii ani, sînt fără îndoială importante, dar faptele dovedesc că există încă posibilități largi pentru creșterea în ritm mai înalt a productivității prin utilizarea cu eficiență sporită a puternicei baze tehnico-materiale de care dispune țara noastră, folosirea deplină a capacității de muncă și de creație a întregului popor. Valorificarea acestor posibilități se impune cu acuitate, ținînd seama de faptul că creșterea rapidă a productivității muncii este chemată să aducă o contribuție de seamă la lichidarea într-un timp cît mai scurt a decalajelor care ne mai despart de țările dezvoltate economic, la îmbunătățirea continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii.

În acest cadru se ridică și problema realizării unei corelații fundamentale, respectiv de **creștere într-un ritm superior a productivității muncii față de cea a retribuției medii a oamenilor muncii, atît la nivel micro cît și macroeconomic**. Respectarea acestei corelații este impusă de faptul că **numai prin creșterea mai rapidă a productivității se poate asigura îndeplinirea programelor de creștere a nivelului de trai și de trecere treptată la săptămîna de lucru redusă, se poate realiza o îmbinare judicioasă a intereselor generale cu**

cele personale. Realizarea într-o proporție superioară a planului productivității muncii față de cel al retribuției medii constituie cea mai importantă sursă de creștere a acumulărilor socialiste (beneficiul), care contribuie direct la sporirea veniturilor bugetului de stat. Iată de ce toate întreprinderile și unitățile din economie trebuie să acorde o atenție deosebită îndeplinirii integrale a programelor de măsuri adoptate pentru creșterea în ritm mai înalt a productivității muncii, precum și utilizării unui fond de retribuție proporțional cu gradul de îndeplinire a indicatorilor de plan, îndeosebi cu obținerea unei productivități a muncii superioare.

Cum este respectată în practică această corelație, potrivit căreia nivelul de îndeplinire a planului productivității muncii să fie mai mare decît gradul de îndeplinire a retribuției medii planificate (cîștigului mediu) sau cel puțin egal?

Prin metodologia unitară privind forma de retribuție în acord global pentru unitățile industriale, elaborată de către Ministerul Muncii, Ministerul Finanțelor și Comitetul de Stat al Planificării, metodologie intrată în vigoare în luna aprilie 1977, la cap. C. 34 (ultimul alineat) se prevăd următoarele: „în toate cazurile în care adaosul convenit formației în acord global este ridicat, plata adaosului se va face numai cu aprobarea organului de conducere colectivă al unității, care va analiza în ce măsură această depășire a retribuției este corelată cu nivelul realizat la principalii indicatori de plan” — producția globală (care, începînd cu 1 iulie 1978,

a fost înlocuită cu producția netă), productivitatea muncii etc. Pe baza acestor prevederi, organele colective de conducere ale întreprinderilor au dreptul să corecteze cîștigurile realizate în sistemul de acord global, de așa manieră încît să se asigure corelațiile dintre indicii de realizare a retribuției și indicatorii principali, în special gradul de realizare a planului productivității muncii.

În vederea măririi eficienței controlului preventiv care se exercită în prezent de către organele bancare, propun **să se studieze posibilitatea elaborării unui act normativ care să confere și organelor de control bancar drepturile prevăzute în metodologia unitară menționată pentru organul colectiv de conducere al întreprinderilor**.

Aceasta ar însemna ca atunci cînd se constată, la controlul preventiv, că indicii de realizare a retribuției pe total întreprindere este superior procentului de îndeplinire a planului productivității muncii, să se **recalculeze** fondul aferent retribuțiilor tarifare de încadrare corespunzătoare timpului efectiv lucrat într-o lună, cu un procent inferior celui realizat la productivitatea muncii. Consider că numai în aceste condiții se pot elimina anomaliile din prezent, cînd se eliberează fonduri pentru plata retribuției, superioare celor ce ar corespunde procentului de îndeplinire a productivității muncii, ceea ce echivalează, în fond, cu diminuarea drepturilor convenite bugetului de stat.

Dacă s-ar adopta o asemenea măsură, organul colectiv de conducere al întreprinderii ar urma să aplice în continuare indicațiile din

metodologia unitară (pet. 34) și să corecteze câștigurile realizate individual de personalul muncitor peste retribuirea tarifară de încadrare aferentă timpului efectiv lucrat (indiferent pe ce căi s-a realizat, adică prin depășirea exagerată a normelor de producție, pe seama sporului de acord global etc.) cu procentul de realizare a indicatorului sintetic productivitatea muncii la nivelul formației de lucru sau secțiilor de producție din care fac parte muncitorii respectivi.

Această operație ar urma să se facă de așa manieră încât câștigurile obținute să se încadreze în fondul corectat de organele bancare pe total întreprindere, așa cum s-a arătat mai înainte.

ADOPTÎNDU-SE măsura propusă, se vor putea aplica în practică de către organele bancare și principiile de bază enunțate la art. 6 din Legea nr. 57/1974, care prevăd că la stabilirea retribuției fiecărui om al muncii să se aibă în vedere contribuția sa la realizarea și depășirea sarcinilor de producție, la creșterea productivității muncii etc.

Propunerea are la bază faptul că în prezent se eliberează întreprinderilor sume foarte mari cu titlu de retribuție a muncii, pe seama depășirii exagerate a normelor de muncă, a timpului normal de lucru, a sporului de acord global, care nu au corespondent într-o producție suplimentară la nivelul formațiilor de lucru, al secțiilor de producție sau al întreprinderilor din care face parte personalul muncitor respectiv.

În unele cazuri se eliberează sume pentru plata drepturilor de retribuție peste cele convenite potrivit retribuției tarifară de încadrare, fără ca planul de producție sau de prestări de servicii și implicit al productivității muncii de la secțiile unde lucrează muncitorii în cauză să fie realizat. Spre exemplu, din verificarea efectuată la o întreprindere industrială (care a cuprins în forma de retribuție în acord global tot personalul muncitor, cu excepția celui din compartimentele funcționale ale întreprinderii) au rezultat următoarele: în semestrul II 1978 indicii de rea-

lizare a retribuției în fiecare lună au fost superiori cu 2—5% față de gradul de îndeplinire a planului de producție netă și implicit de productivitate a muncii, **aceasta datorită faptului că depășirile mari de norme de muncă nu s-au reflectat în mod corespunzător și în depășirea indicatorilor mai sus numiți.**

Recalculând drepturile de retribuție ce se cuveneau în funcție de gradul de îndeplinire a productivității muncii (retribuția tarifară aferentă timpului efectiv lucrat, înmulțită cu procentul mediu de realizare a productivității muncii) a rezultat că s-au eliberat întreprinderii în cauză cca. 140 000 lei cu titlu de spor de acord global care nu se cuvenea, deoarece nu a avut corespondent într-o producție suplimentară și implicit în creșterea corespunzătoare a productivității muncii.

Un alt exemplu de cheltuire neeconomicoasă a fondului de retribuție a muncii a fost depistat cu ocazia analizei cauzelor care au determinat nerealizarea planului productivității muncii pe semestrul II 1978 (calculată în funcție de valoarea producției nete). Astfel, cinci întreprinderi industriale au avut un indice mediu de îndeplinire a normelor între 105,3% și 113,3%, în timp ce indicatorii producția netă și productivitatea muncii nu au fost realizați decât în procente variind între 73,9—91%. Aceste necorelări au determinat situația anormală ca personalul muncitor de la întreprinderile în cauză să realizeze câștiguri medii în proporții mult superioare procentului de realizare a celor doi indicatori: producția netă și productivitatea muncii.

Pornind de la corelația obligatorie care trebuie respectată, și anume productivitatea muncii trebuie să se realizeze cel puțin în aceeași proporție cu câștigurile medii, s-au recalculat aceste câștiguri cu procentele de realizare a indicatorilor amintiți. Comparând fondul admisibil rezultat după acest calcul cu sumele efectiv încasate, a rezultat că cele 5 întreprinderi au beneficiat pe semestrul II 1978 de un fond de retribuție care nu se cuvenea de cca. 12 milioane lei.

Exemple mai flagrante s-au constatat la unități ale cooperăției meșteșugărești, unde, datorită nefundamentării științifice a normelor de muncă, s-a ajuns la depășirea exagerată a acestora, creîndu-se posibilitatea ca unii muncitori să încaseze într-o singură lună câștiguri de 2 sau de 3 ori mai mari decât retribuția tarifară lunară de încadrare, în timp ce planurile de producție-prestări ale secțiilor unde au lucrat nu au fost îndeplinite.

Pornind de la principiile de bază înscrise în Legea nr. 57/1974, și anume că retribuțiile tarifară lunare de încadrare s-au stabilit diferențiat pe meserii și pe ramuri ale economiei naționale, avîndu-se în vedere timpul normal de lucru prevăzut de Codul Muncii și realizarea în această perioadă în proporție de 100% a normelor de muncă, consider că obținerea unor câștiguri de 2 sau de 3 ori mai mari decât retribuția tarifară lunară de încadrare nu se poate justifica; în cazurile amintite, aceasta ar echivala cu faptul că respectivii muncitori au lucrat cu o productivitate de 2 sau 3 ori mai mare decât cea planificată sau că au realizat într-o lună producția echivalentă cu cea pe 2 sau 3 luni de zile.

Pentru considerentele expuse mai sus propun ca printr-un act normativ să se limiteze câștigurile lunare ce se pot realiza pe seama depășirilor de normă sau a timpului normal de lucru, la maximum 1½ retribuție tarifară de încadrare.

Appreciez că adoptarea măsurilor propuse, de investire cu drepturi suplimentare a aparatului de control bancar în exercitarea controlului preventiv al utilizării fondului de retribuție de către întreprinderile industriale, ar mări considerabil eficacitatea controlului ce se exercită de aceste organe în economia națională și ar contribui la prelevarea pentru societate a unor sume importante sub formă de acumulări (beneficii suplimentare).

D. DRUMEN

Sucursala județeană Cluj
a Băncii Naționale

Exigențe sporite în participarea
la diviziunea internațională a muncii

CĂI DE CREȘTERE INTENSIVĂ A EXPORTURILOR (IV)

ANALIZÎND căile de creștere intensivă a exporturilor, în actualul cincinal, revista noastră a abordat succesiv exportul de mașini și utilaje (R.E. nr. 6/1979), de produse chimice (R.E. nr. 8/1979), de articole de îmbrăcăminte (R.E. nr. 11/1979).

Continuăm în acest număr studiul asupra oportunităților de creștere intensivă, prezentînd unele aspecte implicate în necesitatea amplificării exportului de articole electrocasnice.

O piață dinamică, în creștere

APARATELE ELECTROCASNICE pot deveni un sector principal de export al bunurilor de consum. În anii '60, articolele electrocasnice și-au adus o contribuție valorică modestă la ansamblul exporturilor grupei de bunuri industriale de consum (de exemplu: în 1970 exportul însumat a 20,5% din producția de aparate de radio, a 4,5% din producția de televizoare, a 7,3% din producția de mașini electrice de spălat rufe, a 13,7% din producția de frigider și 24,4% din producția de mașini de gătit cu gaze, reprezenta numai 1,7% din valoarea exporturilor grupei de produse industriale de consum).

De remarcat este evoluția dinamică a cererii mondiale de aparatură electrocasnică, sub impulsul unor factori cum sînt: accentuarea procesului de urbanizare, includerea unei părți tot mai mari din rîndurile femeilor în populația ocupată, creșterea veniturilor populației în principalele zone importatoare, exigențele sporite de civilizație și confort ale oamenilor. Astfel, în perioada 1970—1975 importul mondial de aparate electrocasnice a crescut de la 1,4 la circa 4 miliarde de dolari. Răspîn-

direa geografică a acestei uriașe cereri era, în 1975, următoarea: 63,7% Europa de Vest, 12,2% America de Nord, 6,1% Orientul Apropiat, urmînd apoi cu ponderi între 3,2—3,7% țările socialiste europene, Oceania, America Latină, Africa și Orientul Îndepărtat. Volumul mare al importului în Europa de Vest trebuie explicat prin intensitatea schimburilor reciproce de aparate electrocasnice între țările Pieței comune; o dinamică spectaculoasă se înregistrează însă pe piața Orientului Apropiat, ca urmare a creșterii puterii de cumpărare în țările producătoare de petrol. În general, pentru țările în curs de dezvoltare se poate prevedea dezvoltarea în continuare a cererii de import, dat fiind faptul că se va menține încă un decalaj între producția internă și consum. Se poate aprecia, pornind de la aceste tendințe, că la nivelul anului 1980 se va înregistra o dublare a cererii mondiale de import pentru articole electrocasnice.

În ciuda faptului că producția globală a industriei electrocasnice și electronice a sporit în ritmuri mult superioare celor înregistrate pe ansamblul industriei (vezi tabelul nr. 1), totuși ponderea expor-

Tabelul nr. 1

Dinamica comparată a producției industriale globale și producției industriei electrotehnice și electronice

	1960	1965	1970	1975
Producția globală industrială	100	190	334	616
Producția globală a industriei electrotehnice și electronice	100	288	322	2 500

tului nostru de aparate electrocasnice în ansamblul exportului de produse industriale de consum a evoluat destul de lent: 1,3% în

1965, 1,7% în 1970. Comparativ cu unele țări socialiste europene se constată, de asemenea, un decalaj substanțial în ceea ce privește exportul de aparate electrocasnice (exportul României era în 1975 mai mic de 9 ori decît al Bulgariei, de 11 ori decît al Ungariei, de 60 de ori decît al R.D. Germane, de 15 ori decît al Poloniei).

Este, poate, prilejul de a observa că ritmul încă insuficient de rapid de înnoire și diversificare a producției în acest sector și-a pus amprenta asupra structurii exportului. Întîrzie încă asimilarea mașinii de spălat rufe complet automatizate (singura care se mai poate comercializa pe piața vestică), a mașinii de spălat vase, a sobei cu acumulare de căldură, a robotului electric de bucătărie, a noi componente ale familiei de mașini de cusut electrice. După aprecierea specialiștilor din ramură, asimilarea uscătorului de păr a durat tot atît cît cea a platformei de foraj marin.

Specializarea, un element component al competitivității

UNA DIN CAUZELE principale ale acestei stări de lucruri o constituie nespecializarea unor întreprinderi în producția de aparate electrocasnice — este cazul mașinilor de cusut, al mașinilor de spălat rufe, aspiratoarelor de praf, ca și al bicicletelor și motoretelor, (din altă subgrupă a bunurilor de consum), situație care a existat o bună perioadă de timp și la frigider. Nespecializarea atrage după sine dispersarea preocupărilor și responsabilității, posibilitatea substituirilor valorice în realizarea sarcinilor de plan cu alte produse din nomenclator (de exemplu, mașini-unelte sau accesorii pentru autovehicule).

De asemenea, articolele electrocasnice li se acordă încă o atenție relativ mult mai mică în cadrul industriei noastre de construcții de mașini decît, spre exemplu, mașinilor de gătit cu gaze și electrice în cadrul industriei ușoare. În timp ce pentru industria ușoară (respectiv pentru Centrala industriei articolelor casnice) produse cum sînt mașinile de gătit polarizează maximum de atenție, fiind între articolele cu valorile cele mai ridicate, în cadrul construcțiilor de mașini aparatele casnice au ponderi

Tabelul nr. 2

Pondereea exportului în producția unor bunuri de folosință îndelungată (%)

Produsul	1965	1970	1975	1977
Aparate radio	—	20,5	33,7	43,3
Televizoare	—	4,5	5,7	13,1
Mașini electrice de spălat rufe	11,6	7,3	9,2	8,6
Frigidere	—	13,7	17,3	6,3
Mașini de gătit cu gaze	30,0	24,4	14,0	29,1
Autoturisme de oraș	—	—	31,5	19,3

cu totul insignifiante în volumul producției și exportului, iar preocupările de cercetare-dezvoltare sînt orientate prioritar spre marile probleme pe care le au de rezolvat construcțiile de mașini propriuzise. Interesant de menționat este, în același timp, că din totalul de peste 100 de aparate electrocasnice care se produceau în 1975 în țară, circa 80% reveneau Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și numai 5% industriei ușoare.

Organizarea comercializării, o problemă-cheie

URMÎND structura producției și în comercializare se constată o lipsă de specializare în prezentarea unei oferte complete de articole electrocasnice de către o singură întreprindere de comerț exterior. În prezent ele sînt dispersate între

I.C.E.-urile Romsit, Electronum, Ilexim, Tehnoimport etc. Dar, cum în prezent importul de articole electrocasnice este preluat tot mai mult de detailiști, care desfac înțuaga paletă de articole electrocasnice, cererile de ofertă privind, spre exemplu, mașini de gătit, frigidere și articole de menaj trebuie să circule între 3 întreprinderi, fapt ce provoacă întâzieri sau periclitează realizarea unor exporturi prin netransmiterea lor „mai departe” la celelalte întreprinderi.

În acest context trebuie amintit și rolul pe care intensificarea cooperării între industria construcțiilor de mașini, industria metalurgică și industria ușoară îl poate avea în accelerarea ritmului de înnoire și diversificare a gamei de aparate electrocasnice și de articole de menaj, prin satisfacerea cererilor de micromotoare, de tablă inoxidabilă ș.a.

În sfîrșit, o altă problemă ce necesită atenție sporită pentru promovarea exportului de aparate electrocasnice este alinierea la normele și standardele internaționale. Dacă avem în vedere că standardele internaționale sînt în cele mai multe cazuri rezultatul concentrat al multor ani de studii și experiențe, documentări ample asupra celor mai bune soluții găsite pe plan mondial, uneori aplicate la scară internațională, re-

zultă necesitatea unei politici active de integrare a acestor rezultate în standardele proprii. Deși cea mai mare parte a standardelor naționale — pentru 60 de țări — ca și recomandările și prescripțiile unor organisme internaționale, inclusiv cele ale Comisiei electrotehnice internaționale, pot fi consultate de proiectanții de produse, în cadrul bibliotecii Institutului român de standardizare din București, ele nu și-au găsit încă locul corespunzător în activitatea cercetătorilor și proiectanților, nu au devenit o coordonată permanentă în desfășurarea procesului de inovație.

Preocupările pentru identificarea și utilizarea pleneră a căilor intensive de creștere a exporturilor românești se înscriu pe linia orientărilor generale cu privire la obiectivele dezvoltării economico-sociale a țării în perioada 1981—1985, care prevăd între altele creșterea exportului de produse de înaltă tehnicitate din domeniul electrotehnicii și electronicii, preocupare susținută pentru menținerea performanțelor tehnico-funcționale și calității produselor la nivelul realizărilor avansate existente pe plan mondial, studierea permanentă a tendințelor conjuncturii internaționale și adoptarea operativă a fabricației la cerințele pieței externe.

dr. Ioan GEORGESCU

Raționalizarea consumurilor de energie în zootehnie

(Urmare din pag. 8)

ore de iluminat electric pe zi, consumul de curent electric pe hală fiind de 191 kWh/zi. Asemănător se pune și problema ventilației, care variază în raport cu temperatura medie din exterior (tabelul nr. 3) : astfel, dacă în luna aprilie sau octombrie se consumă într-o oră sub 6 kWh pentru ventilația halei, în lunile de vară, se poate ajunge la aproape de 4 ori mai mult. La această operație pentru a se reduce la mini-

mum consumului de energie electrică, trebuie acționat mai hotărît pe linia folosirii în cît mai mare măsură a ventilației naturale.

Reducerea consumului de energie electrică la nivelul fiecărei întreprinderi, ferme, sector presupune preocupări sporite și din partea organelor centrale de resort pentru elaborarea unor baremuri de consum (norme orientative) de energie electrică, pentru

Tabelul nr. 3

Variația consumului de energie electrică pentru ventilație, în funcție de temperatura din exterior, la halele cu păsări pentru ouă

Luni ale anului	Temperatura medie a lunii (°C)	Consumul de energie electrică pe hală —kWh		
		orar	zilnic	lunar
ianuarie	-10	2,3	55	1 705
aprilie	+ 5	5,3	127	3 810
iulie	+25	24	576	17 856
octombrie	+10	6	144	4 464
Total anual	—	—	—	101 376

fiecare categorie de animale și păsări, diferențiate pe tehnologii, condiții de climă etc.

Planificarea necesarului de energie electrică pe subdiviziunile organizatorice ale întreprinderii și pe fiecare compartiment de activitate (hală) — pornind de la caracteristicile tehnice ale utilajelor, de la particularitățile procesului tehnologic, condițiile locale de climă etc. — nu numai anual, ci și trimestrial, lunar și pe cicluri de producție, concomitent cu sporirea preocupărilor pentru modernizarea tehnologiilor și îmbunătățirea organizării producției și a muncii, constituie tot atîtea posibilități de reducere a consumului specific de energie electrică.

Totodată, acțiunile întreprinse trebuie să nu aibă un caracter de campanie, ci continuu, să se bazeze pe o analiză științifică a realităților întreprinderii, să incumbe răspunderi precise și să fie susținute printr-un control riguros. În acest fel, sporirea eficienței prin reducerea consumurilor și a cheltuielilor cu energia în întreprinderile agricole va deveni o realitate permanentă.

IMPORTUL DE COCS POATE FI REDUS, ENERGIA ȘI ALTE MATERII PRIME POT FI ECONOMISITE. DE CE NU SE VALORIFICĂ ACESTE POSIBILITĂȚI?

epopeea utilizării fluromului

IMPERATIVUL valorificării superioare a materiilor prime și materialelor, al economisirii lor, al introducerii în circuitul productiv a resurselor secundare constituie o condiție esențială a desfășurării unei activități economice eficiente și competitive. De asemenea, prioritară este raționalizarea consumurilor de materiale provenite din import, știut fiind că pentru fiecare tonă de substanță importată economia națională depune eforturi în realizarea unui export echivalent. „**Noi sîntem obligați să realizăm un export larg** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August”, **pentru a putea face**

față importurilor de materii prime, începînd cu minereul de fier, cu cocsul, petrolul și altele, inclusiv cu bumbacul — pentru bunurile de larg consum”.

În realizarea acestor sarcini sînt necesare din partea fiecărui om al muncii un angajament deplin, un larg spirit creativ. Tocmai de aceea apare cu atît mai de neînțeles cum o invenție românească — „fluromul” — ale cărei efecte economice se concretizează în reducerea importului de cocs, creșterea productivității, valorificarea superioară a unor produse secundare, nici după ani și ani de zile nu se aplică pe scară largă în economie.

Cartea de vizită a produsului — considerabile avantaje pentru economie

„FLUORUMUL” — un produs care se obține prin valorificarea superioară a unor produse secundare: praful de dolomită calcinată rezultat în combinațiile siderurgice, șlamul din procesele tehnologice ale combinatelor clorosodice etc. Invenție realizată în cadrul Institutului de cercetări metalurgice, fluromul este utilizat ca material cu proprietăți activante în procesul de topire a fontei în cubilouri — acele cuptoare verticale în care metalul este încălzit împreună cu combustibilul și substanțele auxiliare pentru a fi topit și, ulterior, turnat în forme.

În urma experimentărilor efectuate începînd încă din 1972 la peste zece întreprinderi — din construcții de mașini și metalurgie*) a reușit că utilizarea noului produs are efecte economice importante: în primul rînd reducerea cantității de cocs de turnătorie în medie de 20 de kilograme la tona de fontă lichidă; diminuarea la jumătate a consumului de calcar; creșterea productivității agregatelor între zece și cincisprezece la sută; îmbunătățirea, totodată, a parametrilor calitativi ai fontei elaborate. Se considera, încă de pe atunci — constatare care își menține pe deplin valabilitatea și astăzi — că fluromul nu are, practic „contraindicații”, toate argumentele tehnice și economice pledînd pentru aplicarea sa pe scară largă în economie. Cu toate acestea, cantitățile în care a fost utilizat acest produs de către întreprinderile ce folosesc în procesul de pro-

ducție cubilourilor s-au dovedit a fi mai degrabă... farmaceutice decît industriale.

Un calcul ne arată limpede ce pierderi s-au înregistrat la nivelul economiei naționale datorită acestei situații. Considerînd că fluromul se putea aplica generalizat încă de acum 6—7 ani și că anual se pot economisi 20 000 de tone de cocs, rezultă că în toată această perioadă era posibil să se economisească o cantitate de cocs echivalentă cu **mai mult de jumătate din cantitatea de cocs de turnătorie ce se utilizează anual în economie**. Nu mai puțin importantă este **reducerea consumului de calcar**; potrivit părerii specialiștilor, prin utilizarea fluromului, la fiecare tonă de fontă lichidă se economisește o cantitate de calcar de 30-40 de kilograme. Calcarul? un preț de nimic, gîndesc încă unii factori din economie, se obține cu cheltuieli minime și există în cantități uriașe. Desigur, cinci bani la kilogram reprezintă o sumă mică — deși, la nivelul unui an ea se ridică la circa 2 milioane de lei. S-ar putea evita însă un însemnat efort economic și financiar legat de transport, depozitare, încărcare-descărcare etc., etc. Important este, deopotrivă, și faptul că pe această cale, prin utilizarea fluromului se economisește o importanță bogăție a țării, aceasta puțin fi, acum sau mai tîrziu, valorificată superior.

Pe de altă parte, dacă ținem seama de creșterile de productivitate ce se înregistrează prin utilizarea fluromului, considerînd limita inferioară de zece la sută și raportînd această cifră la cea de aproape un milion cit reprezintă volumul anual al producției de fontă obținut în cubilouri, rezultă o producție suplimentară de fontă de circa o sută de mii de tone. Pe lîngă avantajele oferite de această producție suplimentară obținută fără un efort material suplimentar, este de remarcat astfel scăderea costului pe tona de fontă elaborată ca și creșterea indicelui de utilizare a agregatelor.

În locul unor acțiuni ferme: argumente lipsite de consistență, adrese fără finalitate

CE ANUME a generat tărăgănarea generalizării „fluromului” și ca urmare aceste pierderi? Să urmărim cele câteva dosare care cuprind „istoria” acestei invenții... Dintr-o notă reiese că unele întreprinderi nu utilizau fluromul pentru că nu aveau spații de depozitare adecvate; altele refuzau noul produs întrucît utilizarea acestuia necesita mici adaptări la instalațiile existente. Argumentul cel mai paradoxal din punct de vedere economic figurează însă într-un memoriu înaintat de Institutul Central de Cercetări Metalurgice către un for superior; se pune în evidență faptul că întreprinderile erau dezinteresate în folosirea fluromului pentru simplu motiv că aveau asigurat necesarul de cocs pe anul respectiv (!!!). Se cuvine subliniat, de asemenea, că unele fluctuații în ce privește calitatea fluromului au putut genera, la rîndul lor, refuzuri din partea beneficiarilor și anumite rețineri față de utilizarea acestui produs. Dar aceasta s-a petrecut în condițiile în care lipsa comenzilor a constituit o frînă în procesul de extindere și perfecționare a producției de flurom.

Se vedește, deci, că un obstacol principal în procesul de generalizare a aplicării fluromului l-a constituit **absența unei decizii** din partea unui for competent prin care să se urmărească și să se coordoneze aplicarea invenției în toate unitățile ce au în dotare cubilourile (aceste întreprinderi aparțin în marea lor majoritate de MICM). Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale nu este scutit de răspundere; prin însăși statutul său de funcționare, acest for avînd obligația să fundamenteze căile de reducere a consumurilor materiale și de realizare a unor economii și ca atare avea oricum datoria să urmă-

*) În general, specialiștii apreciază la cîteva sute numărul cubilourilor — de diferite capacități și randament diferit — ce funcționează actualmente în economie. Producția de fontă obținută prin acest procedeu fiind destul de însemnată.

rească introducerea în producție a acestui nou produs în măsură să asigure economii de coals ce se ridică la nivel de zeci de mii de tone.

Faptele dovedesc că eforturile pentru generalizarea folosirii fluromului depuse de Institutul de cercetări, de inventatori, în mod deosebit — eforturi ce nu s-au limitat la acordarea de asistență tehnică întreprinderilor ce au utilizat fluromul ci au cuprins acțiuni de popularizare chiar asigurarea de materii prime pentru întreprinderea producătoare — nu au avut audiența cuvenită nici măcar la nivelul conducerii Ministerului Industriei Metalurgice în a cărui subordonare se află institutul. Ca urmare, o notă emisă de O.S.I.M., prin care se aduce la cunoștința conducerii institutului că întreprinderea „Record“ din Sibiu, producătoarea fluromului, intenționează să scoată din plan acest produs din lipsă de comenzi, consemnează o realitate paradoxală: din 1974 nu s-a mai produs flurom...

Timp de câțiva ani nu s-a mai întâmplat nimic. Iată însă că în 1976, pe baza unui studiu amănunțit, Consiliul de coordonare a profilării, specializării și cooperării în ramurile industriei construcțiilor de mașini și industriei metalurgice a adoptat o hotărâre privind utilizarea rațională a energiei și reducerea consumului de coals în turnătoriile de fontă. Punctul 4 al documentului amintit cuprinde următoarele: „Până la 31 decembrie 1976 M.I.M. și M.I.C.M. vor încheia experimentările privind procedeul de topire a fontei în cubilou cu folosirea fondantului complex „Flurom“ (...) și vor prezenta Consiliului de coordonare, până la 15 februarie 1977, rezultatele experimentării în vederea generalizării procedeului“. Prin urmare, termene precise, sarcini concrete.

Să vedem cum a fost dusă la îndeplinire hotărârea respectivă. În august 1977, deci, cu cinci luni mai târziu față de termenul prevăzut, produsul a fost omologat la întreprinderea sibiană „Independența“ în urma unor experimentări care au dat rezultate foarte bune: începând cu prima lună a anului 1977 fabricația fluromului s-a reluat, de această dată la întreprinderea „Oltul“ din Slatina). Era de așteptat ca în cel mai scurt timp să se întreprindă acțiuni concrete în vederea generalizării procedeului, ceea ce ar fi răspuns, în fapt, hotărârii luate la nivelul Consiliului de coordonare.

Evidența comenzilor de flurom la întreprinderea producătoare pune însă în lumină o cu totul altă stare de fapt: în 1977 comenzile au reprezentat o cantitate de 900 tone, în 1978 de 670 tone iar în acest an față de cele 6 900 de tone cât și-a introdus în plan întreprinderea amintită există comenzi ferme numai pentru 680 tone (!!) comandate de două întreprinderi...

Efecte ale tarăganellii: importante economii potențiale sint împiedicate să contribuie la echilibrarea balanței de coals

PENTRU A NE EDIFICA asupra acestei situații ne-am adresat tovarășului Gh. Munteanu, directorul Consiliului de coordonare. Cele aflate nu au fost însă de natură să aducă lumină în această privință. La intervenția noastră a fost adus în prim plan un proiect uitat ce trebuia să fie materializat de doi ani de zile. Acest răstimp nu trebuie considerat ca o simplă întârziere: neutilizarea fluromului în acești doi ani are implicații economice cu mult mai ample. Iată, un alt punct al hotărârii menționate a Consiliului de coordonare prevedea elaborarea unor studii tehnico-economice referitoare la oportunitatea utilizării, la turnătoriile noi sau care se dezvoltă — pentru sectoarele de topire — fie a cubilourilor al căror dezavantaj este proveniența din import a coalsului, fie a cuptoarelor electrice, utilaje care consumă însă o mare cantitate de energie electrică. Ca atare în ultimii doi ani în dotarea noilor turnătorii au fost prevăzute numai cuptoare electrice și datorită necunoașterii efectelor economice ale fluromului.

Pentru fiecare tonă de fontă electrică se consumă însă 600 kWh. Iar reducerea consumurilor energetice constituie o cerință de prim ordin a economiei, atât de însemnată încât ea determină, după cum sublinia secretarul general al partidului, însăși mutații în structura producției industriale, orientarea eforturilor spre dezvoltarea tehnologiilor, ramurilor și sectoarelor mici consumatoare de energie. Or, dacă s-ar fi luat în considerație economiile de coals pe care le asigură utilizarea fluromului — circa 20 000 de tone anual — ar fi fost evitat consumul de energie electrică pe care îl necesită realizarea aceleiași producții de fontă în cuptoare electrice. Un calcul ne arată că în condițiile utilizării fluromului, și obținându-se o însemnată economie de coals, anual se putea realiza în cubilouri producția de fontă a circa 25 de cuptoare electrice cu o capacitate de trei tone. Cele 160 000 de tone de fontă obținute prin tehnologia amintită ar fi asigurat în același timp și economisirea a circa 96 milioane kWh. Totodată, în condițiile creșterilor de productivitate cu 10—15%, pe aceleași utilaje se putea obține minimum 100 000 de tone de fontă anual, ceea ce ar fi condus la însemnată economie în investiții.

„Vom întreprinde, ne declara tovarășul director Gh. Munteanu, o evaluare a oportunității utilizării cubilourilor în perspectivă; vom stabili necesarul de flurom pe întreaga economie; vom profila o întreprindere pentru producerea acestuia; vom stabili un coordonator de balanță pe economie etc. (se pare că nu se mai obține un material de bază în producerea fluromului — praful de dolomită, dar ne vom interesa și vom găsi o rezolvare și acestei probleme)“.

Sint, fără îndoială, căi practice, efi-

ciente, ce se cereau exploarate și exploatate cu ani în urmă. Cum necesitatea realizării lor este de mai mult timp deosebit de acută și cum în domeniul folosirii generalizate a fluromului operativitatea întreprinzătorilor s-a dovedit, până în prezent cel puțin, discutabilă, răspunsul la unele din aceste „necunoscuturi“ ne permit să-l formulăm noi, pe baza discuțiilor purtate cu factorii de răspundere de la Institutul Central de Cercetări Metalurgice și de la Institutul de Cercetări și Proiectări Tehnologice pentru Sectoare Calde. Necesarul de flurom pe ansamblul economiei se apreciază la circa 30 000 tone anual; în ce privește utilizarea cubilourilor, se constată că pe plan mondial acest tip de cuptor, ce utilizează coalsul de turnătorie, deține ponderea; capacitatea de producție a întreprinderii „Oltul“ din Slatina poate satisface necesarul de flurom, dar lipsește comenzile. Referitor la praful de dolomită calcinată este adevărat că principalul furnizor, Combinatul siderurgic Hunedoara, prin schimbarea tehnologiei, a eliminat practic acest produs secundar. Specialiștii apreciază însă că există destule căi prin care să se asigure, în condiții foarte economice, această însemnată materie primă pentru producerea fluromului. Pe de o parte, există numeroase zăcăminte ușor exploatabile; de asemenea, o sursă ce poate fi exploatată cu minimum de efort economic o constituie halda de la Pestis — actualmente acoperită cu zgură — care conține circa 30 000 tone, cantitate ce poate asigura substanța necesară pentru producerea fluromului timp de doi ani etc.

Este clar, deci, că întoarcerea unui studiu pe baza căruia să se decidă generalizarea aplicării invenției nu apare ca fiind o chestiune de durată, cu atât mai mult cu cât etapa mai dificilă a experimentării și omologării fluromului a fost de mult depășită. Este necesar însă cel puțin un minimum de interes în acest sens din partea factorilor responsabili — întreprinderi, centrale, ministere C.S.P., M.A.G.F., etc. Oricum introducerea noului produs trebuie să se asigure pe baza unei rețete stabilite la fiecare cubilou în parte, ca normă de consum obligatorie la elaborarea fontei de turnătorie.

O concluzie majoră care se desprinde din epopeea fluromului este aceea că noul nu se impune și generalizează în mod automat în economie, că sint necesare eforturi și răspunderi corelate — pe toată filiera — pentru învingerea inerției, rutinei și a slabei preocupări de valorificare a avuției celei mai de preț a națiunii noastre — capacitatea de creație a inteligenței tehnice românești, care se concretizează în economisirea unor importante valori materiale. Așa cum există preocupare pentru înlăturarea și prevenirea acelor fenomene ce conduc direct, nemijlocit la deturarea sau irosirea de valori de întrebuințare, de fonduri, pentru care răspunderea este immanentă, aceeași răspundere riguroasă trebuie să acționeze și în ce privește neutralizarea promptă a mijloacelor care pot aduce avantaje economice consistente.

Cristian POPESCU

Expresia reală a creșterii
productivității muncii

REDUCEREA VOLUMULUI DE MANOPERĂ ÎNCORPORATĂ ÎN UNITATEA DE PRODUS

MOMENTUL : 1974. PROBLEMA : de ce întreprinderi asemănătoare ca structură a producției și ca dotare tehnică realizează niveluri exagrate de diferențe ale productivității muncii ?

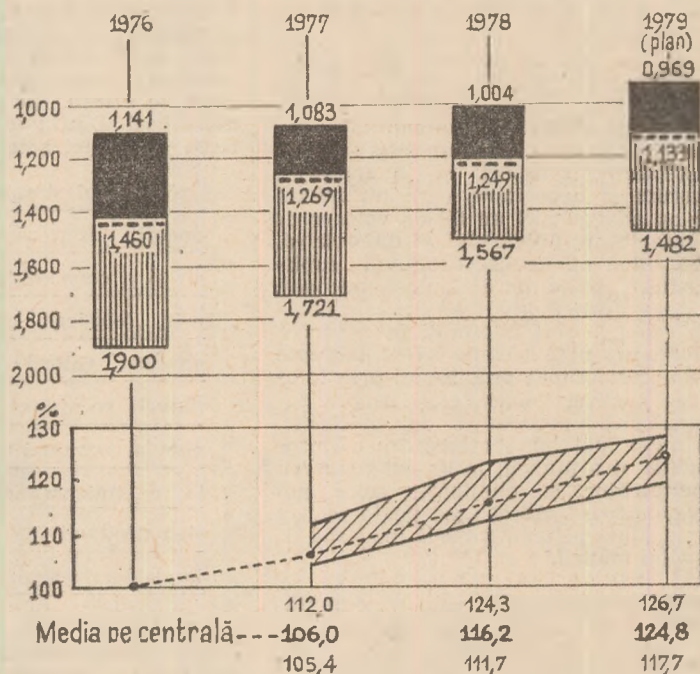
Conducerii colective a Centralei industrializării laptelui nu i-a fost greu ca, în analiza făcută la acea dată, să desprindă răspunsul : gradul înegal de preocupare a întreprinderilor pentru raționalizarea consumului de muncă — și concluzia : sporurile de productivitate planificate la nivelul centralei trebuie realizate în condițiile reducerii ecartului dintre unități, pe o bază obligată și determinată științific, anume **determinarea valorii reale intrinseci a consumului de muncă cerut în mod obiectiv de realizarea procesului de producție.**

Opțiune ce ne pare azi, din perspectiva concepției noului mecanism economico-financiar, perfect firească : dar care cu cinci ani în urmă ataca frontal și conștient singura metodologie acceptată de determinare a necesarului de personal și în special a productivității muncii — cea în expresie valorică, pornind de la producția globală și adesea ignorând, iar uneori ocolind corespondentul în producția fizică. S-a trecut, deci, la elaborarea unei metodologii proprii de calcul al productivității muncii în expresie fizică. Dificultatea de principiu dată de caracterul eterogen al producției, de diversitatea gamei de sortimente, a fost rezolvată prin selecționarea unui produs etalon, realizat printr-un proces integral mecanizat și parțial automatizat (reprezentând, la data respectivă, tehnologia de vîrf în cadrul centralei), pentru care s-a determinat consumul de manoperă prin măsurători de timp ale tuturor operațiilor — de la recepția materiei prime pînă la depozitarea în vederea expediției. La fel s-a stabilit, pentru toate celelalte produse ale industrializării laptelui, manopera directă în condiții superioare de dotare tehnică și organizare, ca **optim la care trebuie să ajungă toate întreprinderile.** Bineînțeles, un optim de etapă ; căci progresul tehnic și organizatoric modifică parametrii avuți în vedere pentru însuși produsul etalon (de altfel, anul acesta centrala va redimensiona în acest sens manopera pe unitatea convențională de produs etalon).

Raportind manopera directă a unui produs oarecare la cea a produsului etalon, s-a obținut un coeficient utilizat la transformarea producției fizice în **unități natural-convenționale**, iar de aici, prin însumarea cifrelor rezultate pentru fiecare produs — **volumul producției fizice în tone convenționale.** Înmulțirea lui cu manopera produsului etalon dă volumul total de muncă optim, de pildă pentru un an.

DAR DOTAREA TEHNICĂ a unei întreprinderi sau alteia diferă de cea avută în vedere la calcularea coeficienților de transformare ; **abaterea** fiecărei unități rezultă din împărțirea volumului de muncă plătit în cursul unui an (suma orelor plătite totalului muncitorilor care au participat la realizarea produselor, conform bonurilor de lucru și foilor colective de prezență) la volumul de muncă optim.

În partea de sus a graficului este reprezentată abaterea (medie pe centrală ; minimă și maximă, pe întreprinderi) față de volumul optim de muncă, stabilit la nivelul anului 1975. Partea de jos arată dinamica productivității muncii în expresia valorică pe centrală (1976 = 100) și abaterile față de această medie ale întreprinderilor, începînd din 1977.

Această abatere — pe care centrala o urmărește în dinamică de la un an la altul, luînd ca bază nivelul din 1975, pentru toate cele 40 de unități subordonate — servește, în analiza factorială și planificarea mobilizatoare a productivității muncii, ca un indiciu foarte grăitor asupra rezervelor și direcțiilor de acțiune.

Un exemplu : pornind de la o abatere de 1,700 în anul 1976, întreprinderea de industrializarea laptelui București a reușit ca, prin folosirea mai bună a dotării existente, prin creșterea gradului de mecanizare a operațiilor și prin raționalizarea fluxurilor tehnologice, să diminueze coeficientul respectiv la 1,581 în 1977 și 1,354 în 1978, ceea ce reprezintă o evoluție accelerată spre nivelul indicat, obiectivul 1,000.

Elaborarea, între timp, a unei metodologii de determinare a gradului de

■ Toate ramurile industriale dispun de instrucțiuni specifice de calcul al productivității muncii în unități naturale pentru fiecare produs. Dar nu pretutindeni acest instrument este folosit în mod exigent și creator. De la muncitor pînă la director, trebuie înțeles că determinînd corect necesarul de manoperă pe unitatea de produs și acționînd continuu, ferm, pentru valorificarea tuturor factorilor de reducere a lui se va putea realiza mai repede unul din imperatiile principale ale dezvoltării în etapa actuală : **DUBLAREA PRODUCȚIEI INDUSTRIALE CU MIJLOACELE EXISTENTE**

mecanizare al întreprinderilor a dat posibilitatea ca abaterile să fie corelate direct și suficient de real cu nivelul de dotare.

Centrala dispune acum de un instrument pentru o echitabilă repartizare pe întreprinderi a sarcinii de plan privind creșterea productivității muncii ; anume, această sarcină — în % pe centrală — se înmulțește cu raportul, pe anul precedent celui de plan, între abaterea unității respective și abaterea medie pe centrală. (Revenind la exemplul menționat, întreprinderii din

București i s-a planificat pe 1978 un spor de productivitate de 15,9%, față de sarcina pe centrală, de 13,8%.

Volumul producției fizice convenționale, abaterea întreprinderii în anul precedent, manopera totală a produsului etalon și sarcina de creștere a productivității muncii sînt elementele ce fundamentează și **determinarea necesarului de forță de muncă.**

Metodologia a fost omologată și generalizată și la alte centrale din subordinea Departamentului Industrializării Produselor Agricole.

CEEA CE ERA DE DEMONSTRAT este nu cum și-a confecționat centrala amintită un instrument de lucru, ci faptul că nu s-a mulțumit să-l consemneze într-un biblioraft, ci ope-

Dorin CONSTANTINESCU

(Continuare în pag. 21)

ANALIZA VALORII ȘI STUDIUL MUNCII - acțiune convergentă spre eficiență

ÎN ACEASTĂ ETAPĂ a transformării cantității într-o nouă calitate, a unor continue căutări și perfecționări în vederea realizării și depășirii producției nete, crește importanța folosirii **analizei valorii de întrebuințare** în reducerea costurilor produselor. De fapt, analiza valorii este îndreptată asupra reducerii conținutului material al produselor, în condițiile menținerii sau chiar creșterii valorii de întrebuințare. Producția netă reprezentând și o diferență între producția globală și costurile materiale, rezultă că de fapt, A.V.I. contribuie la maximizarea producției nete.

Se știe însă că procesul de fabricație al oricărui produs este format nu numai din transformare (prelucrare, asamblare etc.) și control cantitativ-calitativ, ci și din depozitare intermediară (așteptare), transport și manipulare, precum și depozitare, care nu numai că nu adaugă nici un fel de valoare de întrebuințare produsului, ci dimpotrivă, determină numeroase cheltuieli suplimentare, multe din ele neeconomice.

Acesta este motivul pentru care atenția celor ce sînt interesați în creșterea producției nete trebuie să se îndrepte nu numai asupra produselor, prin folosirea analizei valorii, ci și asupra raționalizării procesului de producție, printr-o mai bună organizare a producției și a muncii, în scopul reducerii cheltuielilor și eliminării celor neeconomice. Aceasta se poate realiza și cu ajutorul unor metode moderne de **studiu muncii**.

FOLOSIREA frecventă și curentă în procesul de producție a studiului muncii (care ne pune la dispoziție tehnică și instrumente mult mai complexe decît chiar cele de analiza valorii) va contribui nu numai la **economisirea muncii vii** prin raționalizarea locurilor de muncă, dar și la **economisirea muncii trecute**, a consumului de materii prime și materiale, prin aceea că va elimina o mare parte din pierderile rezultate din manipulări foarte frecvente sau necorespunzătoare, ce duc la unele deprecieri care pînă la urmă sînt înglobate în consumurile specifice ale operațiilor de transformare (prelucrare) a produsului. Evitarea acestor situații devine posibilă din ce în ce mai mult prin perfecționarea fluxului de materiale, prin paletizare, containerizare etc.

În același timp, studiul muncii aduce o contribuție deosebită la economisirea muncii vii prin studiul proceselor de muncă, prin folosirea ergonomiei, prin reamplasarea utilajelor, ceea ce conduce la realizarea de producție fizică suplimentară cu aceleași utilaje, spații

de producție și forță de muncă. Producția fizică suplimentară astfel realizată, în paralel cu reducerea consumurilor specifice prin diminuarea pierderilor de fabricație, conduce în mod evident la creșterea producției nete.

PRODUCȚIA NETĂ a fost însă completată cu un indicator derivat, dar de mare eficacitate economică: **productivitatea muncii calculată pe baza producției nete**, care elimină pericolul tendinței de a realiza producție netă prin creșterea fondului de retribuție, respectiv prin depășirea numărului de personal sau realizarea unor produse cu un volum mare de manoperă. Acest indicator obligă la găsirea de soluții pentru economisirea muncii vii și, prin aceasta, pentru creșterea producției nete pe lucrător.

Acționînd simultan asupra reducerii atît a costurilor materiale, cît și a consumului de muncă vie, prin **folosirea concomitentă atît a analizei valorii cît și a studiului muncii**, se ajunge la creșterea economisirii muncii vii și materializate, la maximizarea producției nete, ca și a productivității muncii calculate la producția netă.

Întrucît A.V.I. conduce la unele modificări ale produsului, este indicat ca mai întîi să se efectueze analiza valorii asupra produsului, inclusiv re proiectarea acestuia, după care să urmeze studiul muncii, perfecționarea organizării producției și a muncii, în vederea realizării în condiții de maximă eficiență economică a produsului perfecționat prin A.V.I.

Procedîndu-se în acest mod la întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas-Constanța — de exemplu re proiectarea ambalării hîrtiei de scris-tipar plană și a bobinelor de hîrtie innobilată prin folosirea analizei valorii, precum și re proiectarea fluxului acestora în noile condiții, prin studiul muncii — s-au realizat nu numai economii la materiale de ambalare, dar și introducerea de noi unități de manipulare, a paletizării, re proiectarea fluxului de materiale în cadrul întreprinderii, perfecționarea transportului intern, economi-

sindu-se în acest fel muncă vie, dar și diminuîndu-se pierderile de materiale și cheltuieli suplimentare la manipulare și depozitare.

CORELAȚIILE existente între analiza valorii și studiul muncii, precum și necesitatea folosirii acestor instrumente ca fiind esențiale în maximizarea productivității muncii calculată pe baza producției nete sugerează și intervenții de ordin organizatoric.

Credem că la nivelul întreprinderilor, fără a încălca principiile de organizare stabilite prin Decretul nr. 162/1973, ar putea fi create nuclee de studiu muncii în cadrul compartimentului O.P.M.-protecția muncii și nuclee de analiza valorii în cadrul compartimentului de proiectare tehnologică, produse noi, prototipuri. Într-o formulă mai evoluată și în limitele structurii existente s-ar putea constitui, integrînd într-un program comun cele două nuclee, **un colectiv distinct de „analiza valorii și studiul muncii“**, subordonat inginerului-șef (directorului tehnic), avînd un statut similar cu cel al oricărui compartiment de proiectare și al cărui rol principal ar fi **valorificarea posibilităților de economisire a muncii materializate și a muncii vii, în scopul maximizării productivității muncii calculată pe baza producției nete**.

În acest fel, folosirea analizei valorii și a studiului muncii ar depăși faza actuală de „facultativ“ și ar căpăta **un caracter organizat și ordonat**. Bineînțeles, în faza de creativitate, de stimulare a gîndirii ar fi necesar să se recurgă în continuare la echipe eterogene, formate ad-hoc din rîndurile tuturor categoriilor de oameni ai muncii din cadrul respectivei unități economice (de producție sau proiectare), în scopul găsirii unor soluții specifice. Valorificarea și ordonarea soluțiilor, inclusiv implementarea lor prin metode specifice de A.V.I. și studiul muncii ar rămîne însă în sarcina colectivului specializat.

O asemenea abordare ar face posibil ca fără investiții costisitoare, ci doar prin dezvoltarea activităților conceptuale din unitățile economice, deci prin realizarea unor investiții de inteligență și creativitate, să se aducă o contribuție hotărîtoare la maximizarea producției nete, a productivității muncii și, prin aceasta, la accelerarea creșterii venitului național.

dr. Ionel DUMBRAVĂ
Constanța

Puncte de vedere

Perfecționarea metodologiei de calcul al prețului pentru produsele de tehnică nouă

1. Prețul, mijloc de armonizare a intereselor producătorului și beneficiarului

ÎN CONTEXTUL măsurilor aprobate de Plenara C.C. a P.C.R. din martie 1978 pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar crește rolul prețurilor, ca pîrghii economice ale conducerii planificate a economiei naționale. Întărirea autogestunii economico-financiare, lărgirea competențelor întreprinderilor în luarea deciziilor, intensificarea legăturilor de cooperare dintre unități, introducerea pe scară largă în producție a cuceririlor științei și tehnicii contemporane, atribuie noi valențe sistemului de prețuri, care trebuie să contribuie în mai mare măsură la așezarea la baza oricărei activități a conceptului de eficiență economică. Pentru aceasta însă este necesar ca ele să reflecte în fiecare perioadă cheltuielile ocazionale de fabricarea diferitelor produse. În același timp raporturile dintre nivelurile prețurilor produselor din diferite grupe trebuie să oglindească raporturile dintre valorile lor de întrebuințare și importanța produselor pentru dezvoltarea economiei naționale.

O cerință a prețurilor, privite ca relații economice care se creează între producătorul și consumatorul de mărfuri, este de a asigura armonizarea intereselor acestora, și mai departe, corelarea acestor interese cu cele generale ale societății. Armonizarea intereselor producătorului și beneficiarului presupune luarea în considerare, la stabilirea prețurilor, atât a cheltuielilor de producție cât și a valorii de întrebuințare a produselor. Așa cum arată profesorul Ștefan Arsene, „...examinarea numai a cheltuielilor de producție înseamnă „a sta cu fața la producător”, iar a valorii de întrebuințare „a sta cu fața la consumator”. A cerceta ambele laturi și a folosi eventualele contradicții care se nasc înseamnă a promova ambele interese și în primul rînd ale societății¹⁾. Interesele celor două părți, prin urmare, nu se suprapun automat, sînt contradictorii, cel puțin la suprafață. Pe producător îl interesează în primul rînd ca prin prețul încasat să-și recupereze cheltuielile și să obțină un beneficiu cât mai mare (în măsura în care rentabilitatea ce se cuprinde în prețul produsului nu se reglează prin alte instrumente). Pe consumator îl interesează ca la un anumit preț plătit să obțină un produs cu o valoare de întrebuințare cât mai ridicată și care îi ocazionalizează cheltuielile de exploatare cât mai redus.

Urmărind cele două elemente de bază în stabilirea prețurilor, cheltuielile de producție și valoarea de întrebuințare, se poate constata ușor că ele nu au aceeași evoluție în timp. Cheltuielile necesare pentru fabricarea unui produs au o tendință continuă de scădere pe cînd valoarea de întrebuințare a produsului în general se menține la același nivel pe toată durata de viață a produsului, deși spre sfîrșitul vieții lor, dacă ne referim de exemplu la mașini și utilaje, siguranța și precizia în funcționare scad, iar cheltuielile de întreținere și exploatare cresc într-o anumită măsură. Deci, în timp, cele două elemente vor influența în mod diferit nivelul prețurilor: evoluția cheltuielilor cu fabricarea produselor poate atrage după sine reducerea prețurilor, dar valoarea de întrebuințare menținîndu-se în general la același nivel îi imprimă o anumită stabilitate.

Problema care apare cu ocazia stabilirii prețurilor la produsele noi, sau a modificării prețurilor la produsele existente, este aceea a măsurii în care pot fi luate în considerare ambele elemente. Modul de rezolvare a acestei probleme influențează și determină modul în care prețurile își îndeplinesc funcțiile și rolul lor, condiționează măsura în care prețurile satisfac deopotrivă pe producătorii și pe beneficiarii produselor.

Pentru a desprinde unele posibilități de îmbunătățire a metodologiei de stabilire și modificare a prețurilor, am analizat această problemă, în cadrul unor unități din industria construcție de mașini și din alte ramuri ale industriei.

2. Principii de bază în stabilirea prețurilor noilor produse

POTRIVIT prevederilor Legii nr. 19/1971 cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, la determinarea nivelului prețurilor de producție și de livrare ale mijloacelor de producție industriale trebuie să se țină seama de corelațiile necesare între prețurile diferitelor produse, care să exprime raporturile dintre valorile de întrebuințare ale acestora, avîndu-se în vedere costurile de producție, beneficiul și, după caz impozitul pe circu-

lația mărfurilor (articol 16). De asemenea, în lege (articol 17) se prevede că prețurile trebuie să asigure stimularea introducerii în fabricație a produselor noi de un înalt nivel tehnic și cu o eficiență sporită, în care scop se poate lua în calcul o rentabilitate mai mare decît cea a produselor care satisfac necesități asemănătoare.

De remarcat că legea nu precizează în ce condiții se poate lua în calcul o rentabilitate mai mare.

La introducerea în fabricație a noilor produse, superioare din punct de vedere tehnic celor existente, trebuie să fie interesați **atît producătorii cît și beneficiarii acestora**. Deci prețul noilor produse este necesar să fie stabilit la un nivel convenabil atît producătorilor cît și beneficiarilor, **să exprime și să asigure atît eficiența fabricării noilor produse cît și eficiența utilizării lor de către întreprinderile cumpărătoare**.

Acest obiectiv se poate realiza numai atunci cînd la stabilirea prețurilor noilor produse pe baza costului de producție și a valorii de întrebuințare se aplică unul din următoarele principii: „preț egal la efect util egal la beneficiar”, sau „preț mai redus pe unitate de efect util la beneficiar”. Aceste principii sînt impuse de practică, de cerințele creșterii economice, de dezvoltarea eficienței a economiei naționale.

Aplicarea primului principiu o vedem justificată în cazul cînd producția noilor tipuri de mijloace de producție, superioare din punct de vedere al parametrilor tehnico-economici celor existente, este limitată și nu poate asigura satisfacerea tuturor necesităților economice, fiind necesară utilizarea în continuare și a produselor cu parametri mai reduși. De asemenea acest principiu se poate aplica și atunci cînd noile produse nu înlocuiesc alte produse ci au menirea de a diversifica gama sortimentală impusă de continua diversificare a nevoilor.

Sfera cea mai largă de aplicare considerăm că trebuie să o aibă cel de al doilea principiu, adică preț mai redus pe unitate de efect util la beneficiar pentru noul produs. Prin aplicarea lui se stimulează mai bine progresul tehnic, reînnoirea și modernizarea produselor. În același timp progresul tehnic este cel care asigură aplicarea acestui principiu întrucît în esență **progresul tehnic constă în obținerea unor produse a căror valoare de întrebuințare, și în consecință eficiența de utilizare, crește mai repede decît cheltuielile necesare pentru fabricarea lor**.

Acest principiu ar trebui extins și generalizat în stabilirea prețurilor în industria constructoare de mașini, în industria chimică și alte ramuri care antrenează progresul tehnic în economia națională.

Pentru stabilirea prețurilor pe baza acestui principiu trebuie determinate două limite ale prețului: maximă și minimă. Limita maximă a prețului produsului nou trebuie să fie dată de acel nivel al prețului care asigură beneficiarului avantaje egale prin utilizarea produsului nou cu cele obținute prin utilizarea produselor existente. Deci **limita maximă a prețului s-ar determina conform principiului „preț egal la efect util egal pentru consumator”**.

Rezultă că în stabilirea limitei maxime rolul principal trebuie să-l aibă valoarea de întrebuințare prin parametrii tehnico-economici. Limita maximă a prețului este nivelul cel mai înalt al prețului admis din punct de vedere economic. A stabili prețul peste această limită înseamnă a introduce în fabricație produse mai puțin eficiente pentru economia națională decît cele existente. Prin urmare **prețul produsului nou trebuie să fie sub nivelul limitei superioare sau cel mult la acel nivel**.

Limita minimă a prețului este dată de acel nivel al prețului care asigură producătorului recuperarea cheltuielilor și obținerea unui beneficiu la nivelul celui realizat la produsul de bază, dacă ambele produse se fabrică în aceeași unitate, sau la nivelul normativului de rentabilitate stabilit pentru ramura respectivă, în cazul că produsul de bază se fabrică în alte întreprinderi.

Diferența dintre limita maximă și minimă a prețului luînd în considerare și cheltuielile pentru asimilare care nu se reflectă în limita minimă, reprezintă în esență efectul economic obținut prin înlocuirea produselor vechi cu altele noi, mai eficiente. Cu cît este mai mare diferența, este mai mare și efectul economic și invers.

Cunoscîndu-se aceste două limite **prețul produsului nou se poate stabili între cele două limite, în funcție de o serie de**

¹⁾ Ștefan Arsene — „Perfecționarea sistemului de prețuri în România”, Ed. politică, București, 1974, p. 115—116.

condiții și factori de politică economică. A stabili prețul la nivelul limitei minime înseamnă a pune într-o stare de indiferență producătorul de tehnică nouă, deși cererea pentru astfel de produse ar crește. A fixa prețul la nivelul limitei maxime înseamnă a stimula producătorul de tehnică nouă, dar de data aceasta ar scădea interesul beneficiarului pentru astfel de produse. Soluția trebuie căutată, în marea majoritate a cazurilor, între cele două limite, **stabilindu-se un interval mai mic în cadrul căruia nivelul prețurilor să constituie un punct de convergență a intereselor aparent contradictorii ale producătorilor și beneficiarilor**, sau prin care să se promoveze, așa cum arată profesorul Arsene³⁾ ambele interese și în primul rând ale societății. Aceasta presupune deci ca efectele economice ce se realizează prin fabricarea unor produse noi cu valori de întreținere superioară să se împartă între producători, cărora le mărește beneficiul și beneficiarii, la care se reduc cheltuielile pe unitate de efect util.

3. Încercare de modelare în stabilirea prețurilor la noile produse din categoria mijloacelor de muncă

ÎN VEDEREA stabilirii prețurilor noilor mijloace de producție pe baza principiului prezentat mai sus sugerăm un mic model de judecată.

Notăm cu : L_i — limita minimă (inferioară) ;
 L_s — limita maximă (superioară) ;
 P_1 — nivelul prețului ce se va stabili.

Prețul trebuie să fie cuprins între cele două limite ca în relația :

$$L_i < P_1 < L_s \quad (I)$$

Limita minimă a prețului (L_i) se poate determina după formula :

$$L_i = (C_{1/u_1} + R_0 \cdot C_{1/u_1}) U_1 \quad (II)$$

(ceea ce este echivalent cu $C_1 + R_0 C_1$)

în care :

- C_{1/u_1} — costurile pe unitate de efect util al noului produs ;
- R_0 — rata rentabilității produsului de bază ;
- U_1 — unitatea de efect util al produsului nou.

Dacă limita inferioară L_i este pragul de la care producătorul începe să discute problema fabricării noului produs, limita superioară (L_s) este plafonul peste care cumpărătorul nu poate accepta sub nici un motiv prețurile la noile produse. În aprecierea eficienței noului produs la beneficiar trebuie introdus un element în plus și anume durata de funcționare a acestuia în funcție de care se determină amortismentul anual — principala cheltuială legată de utilizarea mijloacelor de muncă de către beneficiari.

În consecință limita superioară se poate determina astfel :

$$L_s = \left(\frac{P_0}{U_0} \cdot \frac{T_1}{T_0} \right) U_1 \quad (III)$$

în care :

- $\frac{P_0}{U_0}$ — reprezintă prețul pe unitate de efect util al produsului de bază ;
- U_0 — durată de funcționare : a produsului nou și respectiv a produsului de bază.

Condiția ca un mijloc de tehnică nouă să fie eficient pentru economia națională este ca cheltuielile ocazionate de fabricarea lui să crească într-o măsură mai mică decât valoarea de întreținere sau, menținându-se la același nivel, să se obțină valori de întreținere superioare produselor existente.

Prin urmare se admite o creștere absolută a cheltuielilor și implicit a prețului lor, dar cu condiția ca creșterea efectului util, determinat de îmbunătățirea parametrilor tehnico-economici să fie mai mare. Această condiție transpusă în mărimi relative înseamnă că în toate cazurile, **cheltuielile pe unitate de efect util pentru produsul nou trebuie să fie mai mici sau cel mult egale cu cele ale produsului de bază.**

Pentru a stimula producătorul în introducerea tehnicii noi se mai pune condiția ca reducerea prețului pe unitate de efect util pentru produsul nou să fie mai mică decât reducerea costurilor pe unitate de efect util la același produs nou. Această condiție se poate scrie astfel :

$$\frac{C_{1/u_1}}{C_{0/u_0}} < \frac{P_{1/u_1}}{P_{0/u_0}} < 1 \quad (IV)$$

în care :

P_{1/u_1} — reprezintă prețul pe unitate de efect util al produsului nou ;

C_{0/u_0} — costurile pe unitate de efect util al produsului de bază.

Din această inegalitate se poate desprinde concluzia că sporul de rentabilitate al producătorului de tehnică nouă apare ca diferență între cele două raporturi și anume :

$$\frac{P_{1/u_1}}{P_{0/u_0}} - \frac{C_{1/u_1}}{C_{0/u_0}} = \Delta R \quad (V)$$

ΔR — reprezintă sporul de rentabilitate, în mărimi relative, pentru producător.

Din aceeași inegalitate (IV), se poate deduce și efectul economic de care va beneficia cumpărătorul produselor respective, astfel :

$$1 - \frac{P_{1/u_1}}{P_{0/u_0}} = \Delta E \quad (VI)$$

în care :

ΔE — sporul de efect economic în mărimi relative, ce revine beneficiarului. Acest spor se va reflecta în reducerea cheltuielilor de producție ale beneficiarului (cu amortismentul în principal, dacă este vorba de mijloace fixe, sau cu materiile și materialele, dacă este vorba de obiectele muncii), în sporirea producției nete și a rezultatelor financiare etc.

Notațiile și relațiile prezentate mai sus, reprezintă desigur numai un model de judecată, de interpretare și de analiză a unor raporturi care trebuie respectate cu ocazia stabilirii prețurilor la produsele noi. Evident problema concretă și cea mai dificilă este cea a determinării factorului „ P_{1/u_1} ” din relația (IV), dar care o dată rezolvată, soluționează și o altă problemă și anume repartizarea efectului economic generat de produsul nou, între producătorii și beneficiarii produselor.

Ținând seama de opiniile exprimate în literatura economică și mai ales de cerințele de atâtea ori subliniate în documentele și hotărârile partidului nostru, de a corela interesele producătorului și ale consumatorului cu interesele generale ale societății, sugerăm în continuarea modelului prezentat mai sus, un algoritm de determinare a lui P_1 . Mai înainte însă se cuvine, credem noi, să precizăm cadrul și modul de efectuare a judecăților. Producătorii de tehnică nouă sînt obligați conform legii să facă propuneri de prețuri care se aprobă, în funcție de importanța produsului, de către diferite niveluri superioare după o minuțioasă și exigentă analiză a documentațiilor și după verificarea corelativității prețurilor prin prisma intereselor generale ale societății. Socotim că metodologia de elaborare și aprobare a prețurilor la noile produse ar putea fi îmbunătățită. Pornim de la ideea că mai multe niveluri de prețuri ce se încadrează în intervalul $L_i - L_s$ satisfac, în grad diferit bineînțeles, interesele producătorului și ale consumatorului. Prețul exact, adică unul din cele care oferă atât producătorului cât și consumatorului, asigură, în același timp și satisfacerea intereselor generale ale economiei naționale, ori acest preț, evident, poate fi hotărît numai de către nivelurile ierarhice superioare. În consecință sugerăm ca, producătorul să fundamenteze, după ce în prealabil a consultat și potențialii beneficiari ai noului produs, un interval în limitele căruia orice preț oferă, în proporții diferite, desigur, avantaje atât producătorului cât și beneficiarului. Acest interval, mai mic, se încadrează în intervalul mai mare $L_i - L_s$, ale cărui limite oferă avantaje sau numai producătorului — „ L_s ”, sau numai beneficiarului — „ L_i ”.

Forul superior, chemat, potrivit legii să aprobe prețurile, analizează propunerile prin prisma intereselor întregii economii naționale și decide asupra modului cum trebuie repartizat avantajul, adică decide asupra raportului :

$$\frac{\Delta R}{\Delta E}$$

Potrivit precizărilor făcute, producătorul noului produs stabilește mai întâi extremele peste care sau sub care orice raționament este inutil, adică $L_i - L_s$. Știut fiind faptul că L_i nu cointeresează pe beneficiar iar L_s pe producător înseamnă că trebuie găsit, în cadrul acestuia un interval mai mic, ale cărui extreme — prag și limită — satisfac, deși în proporții diferite, atât pe producător cât și pe consumator.

Ținând seama de interesele producătorului și mai apoi de cele ale beneficiarului, printr-un șir de transformări se pot obține câte două valori diferite ale limitelor inferioare și superioare, astfel încît, valoarea maximă de la limita inferioară și valoarea minimă de la limita superioară formează, în cadrul marelui interval $L_i - L_s$, un interval convenabil, ale cărui valori satisfac deopotrivă, dar în măsură diferită, atât interesele producătorului cât și cele ale beneficiarului (vezi modelul de mai jos).

$$\max \left\{ \left[\frac{P_0}{U_0} \cdot \frac{T_1}{T_0} \cdot \frac{P_0}{U_0} \cdot U_1 \right], \left[\frac{P_0}{U_0} + \frac{C_1}{U_1} - \frac{C_0}{U_0} \cdot U_1 \right] \right\} \leq P_1 \leq \min \left\{ \left[\frac{P_0}{U_0} \cdot U_1 \right], \left[\frac{P_0}{U_0} \cdot \frac{T_1}{T_0} \cdot U_1 \right] \right\}$$

Sistemul propus de noi oferă și avantajul că în cazul în care prețul a fost fixat la un nivel mai mare decât limita minimă el poate fi redus pe parcurs treptat pînă la limita minimă fără a afecta interesele fundamentale ale producătorului.

prof. dr. Aurel GIURGIU
 lector univ. Viorel BEJU
 lector univ. Filia COȚIU
 Facultatea de științe economice
 Cluj-Napoca

³⁾ Ștefan Arsene, op. cit., p. 16.

intern-extern dă conținut formațiunilor sociale capitaliste dependente. Ca urmare, aspectul național, modul său de funcționare, specificitatea sa sint, aparent paradoxal, expresia inserției sale în extern.

În studiul citat se mai subliniază că, în ultimii ani, capitalismul autohton a renăscut în țări latino-americane, impulsivat de unda expansivă a unui capitalism de stat care s-a amplificat. După părerea lui dos Santos, situația de dependență a capitalismului de stat, este de natură să-l conducă la același destin ca și al predecesorilor. Deși astăzi forța sa este mai concentrată decât a burgheziei naționale din anii '30 și '40, forța competitorilor săi internaționali (actualele corporații și conglomerate multinaționale și statele imperialiste puternice pe care acestea se sprijină) este de multe ori mai puternică. „Avem de-a face cu o etapă în care puterile financiare și industriale internaționale se articulează într-o fază superioară de centralizare și concentrare de capitaluri; în acest cadru uriașele investiții ale corporațiilor multinaționale în dezvoltarea științifică și tehnologică introduc noi elemente în acumularea capitalistă pe care burgheziile dependente nu le pot nici pe departe domina”¹⁾. Trebuie precizat însă că doctrinara amintit nu consideră ca fatală această etapă; el relevă ca elemente de răsturnare a situației, dezvoltarea națională și suverană în condițiile amplificării efortului autohton, destinat să asigure progresul economiei, să prevină transformarea contactului cu capitalul străin într-o cale de subordonare economică față de exterior.

Pe baza elementelor arătate, istoria dezvoltării capitaliste dependente ne apare ca aceea a unui **capitalism înapoiat care încearcă să imite pașii capitalismului dominant**. În realitate burghezia din țări ale Americii Latine este împiedicată să rupă lanțurile înapoierii economice naționale nu numai de relațiile sale internaționale dar, și mai ales, de structurile interne

polarizante și contradictorii. Adeseori gânditori latino-americani au subliniat că ea este capabilă să se dezvolte numai pe baza exploatării forței de muncă ieftine; dar nu poate asigura crearea acelor condiții care să permită absorbirea masivă a forței de muncă disponibile și constituirea unei piețe interne îndeajuns de dezvoltată pentru a genera o industrializare care să integreze sectoarele industriei grele și tehnologiei moderne; ea se dovedește astfel incapabilă să creeze tehnologia necesară dezvoltării naționale reale, să realizeze efortul intern care să servească ca nucleu generator al unor procese de acumulare. În condițiile capitalismului dependent, manifestarea monopolului tehnologic al țărilor industrializate garantează acestora monopolul investiției și prețurile ridicate ale produselor exportate, față de — excepțind anumite situații conjuncturale — prețurile în diminuare ale produselor industriale pe care încep să le exporte unele țări dependente mai industrializate.

Ca atare, statele cu o economie dependentă slabă, nu sînt în măsură să controleze nici producția industrială, nici producția pentru export, nedispunînd, în general, de forța de a se confrunta cu o piață internațională monopolizată de marile companii transnaționale. În consecință balanța lor comercială se deteriorează, la fel ca cea a serviciilor (în special transportul și redevențele) și a capitalurilor directe (ca urmare a unor investiții directe inferioare cîștigurilor remise), toate acestea avînd drept consecință nemijlocită o balanță de plăți tot mai deficitară, în cadul căreia plățile datoriei externe consumă cea mai mare parte a noilor împrumuturi primite. „Ca o consecință a acestei situații negative — subliniază dos Santos — se întăresc mecanismele de supraexploatare, concentrare și monopolizare. De asemenea, devine tot mai evidentă incapacitatea capitalismului dependent de a incorpora mina de lucru locală eliberată din sectoarele economice tradiționale în

criză. Se menține o piață internă tot mai îngustă și se adîncește o concentrare violentă a venitului în minile sectoarelor neproductive și speculative. În sfîrșit, se reaffirmă o deznaționalizare și dezarticulare a aparatului productiv național în timp ce se consolidează poziția sa dependentă de economia națională”²⁾.

În această repetare a ciclului dependenței la un nivel superior, iau parte, interferîndu-se, toate elementele dependenței: relații comerciale defavorabile, import de capitaluri și export de cîștiguri, la care se adaugă o îndatorare externă crescîndă. Crește dependența tehnologică iar legile supraexploatarei forței de muncă își găsesc concretizarea în concentrarea venitului, în îngustimea pieței interne și în reversul său legic-debilitatea aparatului productiv. Sub logica de fier a acumulării capitaliste internaționale și în condițiile înaltului grad de concentrare capitalistă se întărește astfel dependența de exterior, care exclude activitatea participativă a majorităților și le sărăcește vizibil; ceea ce se petrece în domeniul economicului are loc, de asemenea, în viața socială și cea politică. O asemenea evoluție exclude un progres de fond pentru o țară sau alta acesta putînd fi asigurat numai în condițiile unei dezvoltări independente, bazată pe principiile de dreptate și echitate ale socialismului.

prof. dr. Mircea NICOLAESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu”

¹⁾ Celso Furtado, Los Estados Unidos y el Subdesarrollo de America Latina, Lima 1971, p. 23.

²⁾ Idem, La dominacion de America Latina, Buenos Aires 1968, p. 50.

³⁾ Theotonio dos Santos, Notas sobre la teoria del desarrollo, la dependencia y la evolucion, Cavaat — Lugosava 1973, p. 25.

⁴⁾ Idem, p. 26.

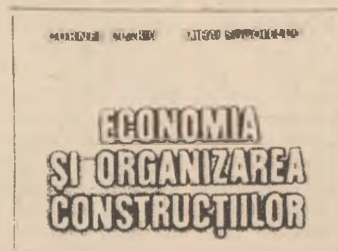
⁵⁾ Idem p. 30.

și, dacă ea se dovedește validă, în a măsura corelația. Se presupune adesea și se verifică faptul că legătura este destul de slabă și că trebuie introdus un al treilea factor, trecîndu-se de la corelația între două variabile la corelația între o variabilă explicată și două, apoi trei și, în genere, n variabile explicative. Dificultatea devine considerabilă pe măsură ce se ridică numărul variabilelor și intervin și relațiile dintre ele, făcînd oarecum ambiguă clasificarea în variabile explicate și variabile explicative. Matematicienii propun în schimb tehnica analizei factoriale. Ea permite să se decelaze legăturile care există între numeroși factori, fără să fie nevoie să se facă în prealabil ipoteze precise asupra acestor legături. Grație acestei tehnici, poate fi înțeles un număr relativ ridicat de mărimi, pot fi triate cele care au legături între ele și pot fi chiar clasate după intensitatea acestora. Rămîne apoi economistului sarcina să explice și să precizeze.

O carte despre șomaj

● În lucrarea *Arbeitslosigkeit (Șomajul)*, Hannover, 1978, un colectiv de autori, în frunte cu Bernd Hof, încearcă să sintetizeze cauzele șomajului, precum și contramăsurile menite să micșoreze intrucitva această răcilă aflată în prezent la o rată foarte ridicată în anumite țări europene. În general, în depistarea cauzelor șomajului autorii insistă asupra aspectului structural și așează pe al doilea plan aspectul conjunctural. Dealtfel, acest principiu metodologic se reflectă și în abordarea taxonomică a „formelor de manifestare” a șomajului. În afară de „șomaj fricțional”, de „șomaj sezonier”, de „șomaj conjunctural” și de „șomaj tendințial determinat” (trend bestimten Arbeitslosigkeit), se vorbește și de „șomaj structural”. Cit privește măsurile contractante, ele sînt concepute mai ales în sensul influențării ofertei de locuri de muncă și, în general, influențării „pieței muncii”. Nu lipsește totuși luarea în considerare a corelației dintre sistemul formativ profesional și siste-

mul ocupării locurilor de muncă și nici sugerarea unui instrumentar politico-instituțional. Valoarea tuturor măsurilor propuse este însă net îndoielnică sub raportul atacării cauzelor fundamentale ale șomajului.

● *Economia și organizarea construcțiilor*, de prof. dr. Corneliu V. Olariu și conf. dr. Mihai A. Socolescu, este un manual (Editura didactică și pedagogică, 1978, 364 p.) care, conținînd îmbunătățiri calitative față de edițiile anterioare, reflectînd aspectele principale ale perfecționării mecanismului economico-financiar, ale autoconducerii,

FIȘE

autogestiunii și autofinanțării unităților de construcții-montaj, își propune să surprindă și să analizeze cele mai importante probleme și procese economico-financiare și să ofere un ansamblu încheșat de noțiuni și procedee generale și specifice în construcții-montaj.

Manualul cuprinde: Sistemul conducerii; Activitatea de cercetare și proiectare; Unitățile participante la realizarea lucrărilor de construcții; Industrializarea execuției; Planificarea; Forța de muncă și retribuția; Costul lucrărilor și calitatea lor; Exportul și marketingul în construcții-montaj; Organizarea șantierului, a servirii, exploatării; Normarea și organizarea muncii; Organizarea aprovizionării, a procesului de producție; Decontarea și recepția lucrărilor de construcții-montaj.

15

ECONOMIA ȚĂRILOR SOCIALISTE

CONTINUĂM publicarea consultațiilor în învățămîntul economic superior, elaborate de învățămîntului, de către cadrele catedrei de Economice din București, sub conducerea membru corespondent al Academiei Republicii

pentru candidații la examenul de admitere pe baza Programei Ministerului Educației și economie politică de la Academia de Studii prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu**, Socialiste România.

ȚĂRILE SOCIALISTE reprezintă un ansamblu de state libere, independente și suverane, care au o orînduire socială și economică de același tip și urmăresc înlăptuirea țărilor comune ale socialismului și comunismului. Fiecare țară socialistă se dezvoltă de sine stătător, promovînd în același timp relații cu celelalte state, în primul rînd cu cele socialiste. Țările socialiste își organizează relațiile dintre ele pe baza principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamnestecului în treburile interne, avantajului reciproc, întrajutorării tovarășești și solidarității internaționale.

I. Formarea și dezvoltarea economiei țărilor socialiste

ORÎNDUIREA SOCIALISTĂ este rezultatul procesului legic, obiectiv, de dezvoltare a societății omenești de la inferior la superior, proces caracterizat prin desprinderea succesivă a unor țări sau grupe de țări din lumea capitalistă. Prin victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și apariția primului stat socialist — Uniunea Sovietică — și ca urmare a victoriei revoluției socialiste într-o serie de alte țări, socialismul s-a afirmat pe plan mondial ca un nou mod de producție.

Caracterul socialist al unei țări sau al alteia este determinat de schimbările profunde produse de revoluția socialistă în domeniile vieții economice, politice, social-culturale cum sînt: instaurarea și consolidarea puterii politice a clasei muncitoare în alianță cu țărănimia și cu alte pături de oameni ai muncii; statornicirea proprietății socialiste asupra principalelor mijloace de producție; lichidarea exploatării omului de către om; înlăptuirea principiilor socialiste de repartitie etc. Asemenea transformări revoluționare sînt rezultatul luptei populului, a forțelor progresiste din fiecare țară conduse de clasa muncitoare în frunte cu partidul ei comunist. Partidele comuniste și muncitorești aplică în procesul edificării socialismului **legile generale ale revoluției și construcției socialiste** — esența orînduirii socialiste fiind aceeași, indiferent de suprafața, numărul populației, nivelul dezvoltării economice etc. **Cerințele acestor legi se realizează însă în funcție de condițiile specifice ale fiecărei țări** determinate de particularitățile social-istorice, de caracterul relațiilor de producție ce trebuie înlocuite, de nivelul de dezvoltare al forțelor de producție, de tradițiile în viața politică și socială etc. La Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „**Nici unui partid nu i se pot impune anumite modele de urmat, dar, în același timp, nici un partid nu poate avea pretenția să impună altora calea sa proprie**”.

Prin urmare, este normal ca aplicarea creatoare a teoriei revoluționare la condițiile concret istorice ale fiecărei țări să genereze deosebiri în privința sarcinilor, formelor și metodelor de înlăptuire a transformărilor revoluționare. De aceea, elaborarea programului construirii noii orînduirii de către fiecare partid comunist, în mod liber și suveran, constituie garanția înlăptuirii cu succes a obiectivelor acestuia. În Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism se subliniază în acest sens: „Ca rezultat al faptului că partidele comuniste au ținut seama, într-o măsură mai mare, de problemele concrete din fiecare țară, pornind de la condițiile specifice în care își desfășoară activitatea, ele au obținut succese tot mai însemnate, au devenit puternice forțe politice pe plan național, joacă un rol activ în desfășurarea evenimentelor atît din țara respectivă, cît și pe arena internațională”. Stabiind concordanța dintre cele două laturi ale modului de producție, noile relații de producție au stimulat dezvoltarea forțelor de producție. Pe această bază, țările socialiste au obținut creșteri importante ale venitului național. Astfel, spre exemplu, în intervalul 1960—1978, venitul național a sporit cu 269% în Bulgaria, 109% în Cehoslovacia, 107% în R. D. Germană, 329% în România, 205% în Polonia, 137% în Ungaria, 176% în U.R.S.S.

Asemenea realizări au produs modificări esențiale în privința locului și rolului țărilor socialiste în ansamblul lumii

contemporane. Astfel, dacă înaintea celui de-al doilea război mondial țările socialiste dețineau 17% din suprafața globului pămîntesc și circa 9% din populație, actualmente ele reprezintă peste 1/4 din teritoriul și circa 1/3 din populația globului. În prezent, ponderea țărilor socialiste în producția industrială mondială a ajuns la circa 40% față de 27% în 1955 și 20% în 1950.

II. Principiile fundamentale ale relațiilor economice dintre țările socialiste

AFIRMAREA socialismului ca orînduire social-economică într-un ansamblu de state independente și suverane, a determinat în mod obiectiv necesitatea organizării relațiilor dintre țările socialiste. Superioritatea relațiilor de producție din fiecare țară socialistă a creat condițiile obiective pentru crearea unui tip superior de relații internaționale, fără precedent în istorie. Promovarea unor astfel de relații asigură dezvoltarea multilaterală a fiecărui stat socialist contribuind astfel la sporirea influenței și prestigiului socialismului în lume. La baza relațiilor economice dintre țările socialiste stau următoarele principii:

a) **Independența și suveranitatea națională.** Corespunzător acestui principiu, fiecare stat organizează și conduce de sine stătător construirea socialismului și comunismului, rezolvîndu-și în mod liber, fără amestec din afară, toate problemele sale interne și externe. O asemenea soluționare a problemelor economice, politice, culturale, îndeplinirea efectivă și nestingherită a funcțiilor interne și externe ale statului, necesită, între altele, ca fiecare țară să dispună liber, suveran de resursele sale naționale, de toate pirghiile economice, să poată întreține relații cu alte state în conformitate cu interesele proprii.

Respectarea independenței și suveranității naționale constituie o legitate obiectivă a dezvoltării societății, a cărei esență este unică pentru toate țările; acest principiu nu poate fi interpretat și aplicat în mod diferit de o țară sau alta;

b) **Deplina egalitate în drepturi a țărilor socialiste.** Potrivit acestui principiu, țările socialiste, indiferent de mărimea teritoriului, de numărul populației, de puterea economică etc. au aceleași drepturi în relațiile dintre ele, participînd în condiții de egalitate la examinarea și adoptarea hotărîrilor în problemele internaționale de interes comun;

c) **Principiul neamnestecului în treburile interne** ale altor țări presupune excluderea oricărei imixțiuni în treburile interne sau externe ale altor state. Respectarea acestui principiu constituie o condiție a dezvoltării unor relații normale între state, a încrederei și securității internaționale. Acest principiu implică, totodată, excluderea oricăror presiuni asupra unei țări sau alteia în scopul adoptării unor atitudini opuse propriilor interese naționale;

d) **Respectarea integrității teritoriale** implică atît inviolabilitatea granițelor cît și respectarea dreptului fiecărei țări de a dispune, în limitele teritoriului național, de întreaga avuție a societății;

e) **Potrivit principiului avantajului reciproc**, relațiile dintre statele socialiste trebuie să se întemeieze pe respectarea intereselor lor naționale, excluzînd posibilitatea apariției unor privilegii și avantaje pentru unele țări în defavoarea altora;

f) **Intrajutorarea tovarășească și solidaritatea internațională** presupun întărirea unității, prieteniei și coeziunii țărilor socialiste. Acest principiu decurge cu necesitate din comunitatea de orînduire, din relațiile de producție socialiste care, prin natura lor, implică instaurarea unor raporturi de prietenie, colaborare, solidaritate și respect între toate țările socialiste.

Principiile relațiilor economice dintre țările socialiste constituie un tot unitar, între ele existînd multiple corelații, raporturi de interdependență. Influența socialismului asupra evoluției mondiale depinde în mod hotărîtor de afirmarea în practică a principiilor noi ale relațiilor dintre țările socialiste, de respectarea strictă, fermă și conștientă, ca tot unitar, a acestor

tor principii. Promovînd cu consecvență aceste principii, Partidul Comunist Român consideră că orice subapreciere sau ignorare, fie și numai a unuia dintre ele, ar afecta grav esența relațiilor dintre țările socialiste, ar dăuna prestigiului și influenței socialismului în lume. P.C.R. promovează relații de prietenie, colaborare și înțelegere cu toate țările socialiste pe baza respectării ferme a principiilor enunțate, aceste relații contribuind la progresul multilateral al fiecărei țări socialiste, la egalizarea nivelurilor lor de dezvoltare economică, la progresul general al socialismului.

III. Formele colaborării economice dintre țările socialiste și egalizarea nivelurilor lor de dezvoltare economică

DEZVOLTAREA economico-socială rapidă a țărilor socialiste a creat premise favorabile extinderii colaborării economice dintre ele. În adîncirea acestei colaborări un rol important revine Consiliului de Ajutor Economic Reciproc — înființat în 1949 — care își desfășoară activitatea pe baza respectării principiilor fundamentale ale relațiilor dintre țările socialiste. C.A.E.R. nu are caracterul unei organizații suprastatale, de directivă, recomandările și hotărârile sale fiind adoptate numai cu consimțămîntul țărilor interesate în realizarea propunerilor respective. C.A.E.R.-ul este o organizație deschisă la care poate adera orice țară care respectă principiile și scopurile lui. Colaborarea și cooperarea între țările membre ale C.A.E.R., bazată pe egalitatea în drepturi, pe respectul independenței și suveranității naționale, al avantajului reciproc, au drept scop fundamental apropierea și egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică, accelerarea mersului înainte pe calea socialismului și comunismului.

La Sesiunea a XXV-a a C.A.E.R. care a avut loc la București în anul 1971 a fost adoptat „Programul complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării, integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R.”. Programul complex stabilește direcțiile perfecționării formelor consacrate în relațiile reciproce dintre țările membre, conturînd, în același timp, modalități și forme noi de colaborare, care să asigure dezvoltarea continuă a forțelor de producție la un înalt nivel tehnic și științific, formarea unei structuri moderne a economiilor naționale, egalizarea treptată a nivelurilor lor de dezvoltare economică. În „Programul complex” este conturată noțiunea de „integrare economică socialistă”; aceasta reprezintă un proces conștient, reglementat de partidul comunist și guvernul fiecărei țări membre a C.A.E.R. — bazat pe respectarea principiilor fundamentale ale relațiilor economice dintre țările socialiste — care constă în lărgirea și diversificarea formelor de colaborare în scopul dezvoltării mai rapide a forțelor de producție, egalizării treptate a nivelurilor dezvoltării economice a țărilor socialiste, creșterii bunăstării popoarelor. Acest proces este fundamental opus integrării economice capitaliste care are un caracter supranațional și afectează independența și suveranitatea națională.

Principalele forme ale colaborării economice dintre țările socialiste stabilite pe baza unor înțelegeri bilaterale sau multilaterale sînt:

a) **Coordonarea planurilor economice naționale** a țărilor socialiste, pe baza înțelegerilor bilaterale și multilaterale. Țările socialiste își elaborează planurile economice proprii potrivit sarcinilor economice și politice concret-istorice, resurselor și posibilităților reale de care dispun. Dezvoltarea economico-socială fiind influențată însă și de participarea la relațiile economice internaționale, fiecare țară este interesată ca în procesul elaborării planului să ia în considerare și avantajele cooperării economice cu celelalte state socialiste. În procesul definitivării planurilor proprii de dezvoltare economico-socială, partidul și guvernul fiecărei țări ține seama atît de necesitățile proprii, cît și de cele care decurg din relațiile cu alte state, purtînd tratative cu reprezentanții celorlalte țări în cursul cărora se examinează domeniile de colaborare.

b) **Comerțul** dintre țările socialiste, întemeiat pe acorduri pe termen lung, reciproc avantajoase, are un rol însemnat în dezvoltarea economică curentă și de perspectivă a fiecărei țări. În condițiile sporirii volumului comerțului exterior, perfecționarea continuă a sistemului de formare a prețurilor în relațiile dintre țările socialiste, prezintă o deosebită importanță. Dezvoltarea rapidă a economiei naționale și diversificarea producției au determinat o sporire considerabilă a volumului comerțului nostru exterior, în special cu țările socialiste, în ca-

drușul acestora ponderea principală deținînd-o comerțul cu Uniunea Sovietică;

c) **Specializarea și cooperarea în producție** au drept efect ridicarea gradului de tehnicitate al producției, din fiecare țară favorizează creșterea productivității muncii, folosirea mai judicioasă a capacităților de producție, ridicarea calității produselor ș.a. Specializarea și cooperarea în producție constituie o formă de colaborare economică între țările socialiste extrem de dinamică și în continuă diversificare, referindu-se în special la domenii de înaltă tehnicitate;

d) **Colaborarea tehnico-științifică** are o deosebită importanță pentru asigurarea unui ritm neîntrerupt și rapid al progresului tehnic. Această formă de colaborare se înfăptuiește prin schimbul reciproc de experiență în domeniul științei și tehnicii, de documentații științifice, tehnice și de producție, prin coordonarea și cooperarea în domeniul cercetării științifice și tehnice, prin pregătirea reciprocă de cadre etc. România consideră această formă de colaborare ca deosebit de importantă pentru accelerarea dezvoltării multilaterale a fiecărei țări socialiste înființînd în acest scop comisii mixte de cooperare tehnico-științifică cu celelalte state;

e) **Creditul internațional socialist** se concretizează în acordarea reciprocă de credite cu dobîndă redusă (1—2% anual) sau de credite scutite de dobîndă în primii ani de utilizare și uneori chiar fără dobîndă. Această formă de colaborare cuprinde, de asemenea, și construirea prin eforturi comune a unor obiective economice care sînt în proprietatea statului pe teritoriul cărui se află. Pentru ușurarea creditării între țările socialiste au fost create, la 1 ianuarie 1964 Banca Internațională pentru Colaborare Economică, iar în 1970 Banca Internațională de Investiții. Colaborarea economică dintre statele socialiste contribuie la dezvoltarea fiecărei țări și, prin aceasta, la sporirea prestigiului socialismului în lume.

Dezvoltarea colaborării economice între țările socialiste urmărește egalizarea nivelurilor de dezvoltare a țărilor socialiste, întrucît în momentul trecerii la edificarea noii societăți ele au avut niveluri de dezvoltare economică diferite. Procesul de egalizare a nivelurilor de dezvoltare economică se face în mod planificat și are la bază dezvoltarea puternică a forțelor de producție în fiecare țară socialistă.

Aprecierea decalajului existent în dezvoltarea economică precum și analiza procesului de eliminare treptată a lui, se face cu ajutorul unor indicatori ca: produsul social și respectiv venitul național pe locuitor, structura produsului social, a veniturii naționale și a comerțului exterior, nivelul productivității muncii și al eficienței economice, nivelul de trai al populației etc.

Egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică impune dezvoltarea puternică a forțelor de producție, lucru posibil doar prin asigurarea unor ritmuri rapide de creștere economică, a unei rate înalte de acumularii (dezvoltării), prin mobilizarea și utilizarea eficientă a tuturor resurselor materiale și umane. Punînd accent pe intensificarea eforturilor proprii, țara noastră acordă, totodată, o atenție deosebită extinderii colaborării economice cu toate țările lumii fără deosebire de orînduire socială, participînd activ la diviziunea internațională a muncii. Amplificînd colaborarea cu toate statele socialiste, Republica Socialistă România dezvoltă concomitent relații economice multilaterale cu țările în curs de dezvoltare, precum și cu cele capitaliste dezvoltate.

În România, Programul P.C.R. adoptat de către Congresul al XI-lea prevede eforturi sistematice pentru egalizarea nivelului de dezvoltare economică al țării noastre cu cel al țărilor socialiste dezvoltate din punct de vedere economic, apropierea României de țările industriale dezvoltate ale lumii. În realizarea acestui obiectiv, un rol deosebit de important va avea cincinalul 1981—1985, care va marca un nou salt calitativ pe toate planurile vieții economice și sociale. După cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, în cincinalul următor „România va depăși starea de țară în curs de dezvoltare, în accepțiunea contemporană a acestei noțiuni, trecînd la stadiul de țară cu o dezvoltare medie”.

asist. univ. V. BALASA
asist. univ. I. POPESCU

INTREBARI :

1. Pe baza căror criterii se stabilește apartenența unei țări la socialism ?
2. Care sînt principiile fundamentale ale relațiilor economice dintre țările socialiste ?
3. Care sînt principalele forme ale colaborării economice dintre țările socialiste ?
4. În ce constă esența procesului de egalizare a nivelurilor de dezvoltare a țărilor socialiste ?

Cerințe ale edificării unei noi ordini economice internaționale

Corelația dintre factorii interni și externi
în procesul lichidării subdezvoltării [II]

FARA INDOIALA, eforturile proprii pentru lichidarea decalajelor economice sînt considerabil influențate în sensul potențării sau diminuării eficienței lor, și de modul în care sînt organizate relațiile economice internaționale. În prezent, ca și în trecut, unul din cele mai mari obstacole în calea lichidării decalajelor și realizării unei creșteri economice mondiale echilibrate și stabile îl constituie caracterul inechitabil al relațiilor economice dintre țările bogate și țările sărace. Primele, aproape toate țări puternic industrializate, monopolizează capacitățile mondiale ale industriei prelucrătoare de vîrf, reușind — pe azeastă bază — să domine și mecanismul sistemelor comerciale, monetare și financiare internaționale. În schimb, secunde, aproape toate țări agrare înapoiate, sînt producătoare și exportatoare de materii prime. Dar veniturile realizate pe această cale sînt precare datorită prețurilor impuse decenii de-a rîndul de statele capitaliste dezvoltate. A rezultat de aici o dublă consecință: pe de o parte, a fost amputată substanțial capacitatea de investiție și de dezvoltare a țărilor sărace, azi independente; pe de altă parte, „ieftinătatea“ materiilor prime a încurajat în țările capitaliste industriale un consum risipitor, în condițiile adîncirii sărăciei în țările producătoare în curs de dezvoltare. În ultimii ani dificultățile acestora capătă noi dimensiuni agravante, datorită unei suite de noi fenomene de criză și dezechilibru: criza energetică și de materii prime, instabilitatea sistemului valutar occidental, inflația galopantă, anarhia prețurilor mondiale etc. Toate acestea au dat noi impulsuri revendicării țărilor în curs de dezvoltare de a se crea o nouă ordine economică și politică internațională, singura cale posibilă și necesară pentru a transforma radical relațiile economice internaționale dintr-un factor de perpetuare și de adîncire a decalajelor, într-unul de lichidare a acestora.

Privite prin prisma cerințelor lichidării decalajelor, relațiile economice internaționale ar putea juca rolul de factor extern stimulator al acestui proces prin restructurarea lor, cel puțin în două direcții principale. Prima vizează favorizarea unei noi distribuiri geografice a capacităților de producție industriale pe plan mondial, prin dezvoltarea accelerată a acestora în țările în curs de dezvoltare. A doua vizează transformarea radicală a mecanismelor și pirghiilor economice internaționale. Cele existente acum, create în cadrul vechii ordini internaționale, capitaliste, au funcții de redistribuire, fără echivalent, a unei părți din substanța economică a țărilor în curs de dezvoltare în favoarea celor dezvoltate industrial. Sînt necesare noi mecanisme și pirghii care, pe de o parte, să elimine canalele de exploatare internațională a națiunilor sărace, iar, pe de altă parte, să contribuie la potențarea factorilor interni ai dezvoltării din toate țările.

Care este situația actuală din punctul de vedere al acestor cerințe? Considerăm că sînt cel puțin trei caracteristicile de bază ale actualelor relații internaționale: a) inegalitatea, b) inechitatea și c) protecționismul discriminatoriu.

Inegalitatea economică — La nivelul anului 1977, s-a produs în medie pe locuitor, pe plan mondial, circa 1720 dolari P.N.B. O țară cu un asemenea nivel al venitului începe să pășească în rîndul celor cu un grad mediu de dezvoltare economică. Există însă foarte mari discrepanțe față de această medie. Astfel, luate în ansamblu, țările în curs de dezvoltare contau, tot în 1977, cu cea. 450 dolari/locuitor, în timp ce țările capitaliste dezvoltate — cu 6078 dolari.

De asemenea, în timp ce în marea lor majoritate resursele naturale se obțin în țările în curs de dezvoltare (69% la petrol, 42% la minereu de fier, 59% la fosfați, 59% la mangan și cupru, 79% la bauxită, 86% la zinc, etc), prelucrarea resurselor naturale urmează distribuția capacității de producție, favorabilă țărilor dezvoltate industrial. Din această cauză, țările în curs de dezvoltare nu pot prelucra industrial decît 10% din materiile prime produse, restul de 90% luînd calea exporturilor pentru a fi supuse prelucrării în țările dezvoltate. În cazul petrolului, ponderea țărilor lumii a treia în volumul mondial al produselor

de rafinare era de 25% (la benzină — 12%), iar în cazul oțelului proporția era și mai mică, de numai 5% din producția mondială. Țările capitaliste dezvoltate și-au acoperit, în anul 1976, din producția proprie, 63,7% din consumul total de resurse energetice primare, restul de 36,3% fiind importat din țările în curs de dezvoltare.

O parte din resursele exportate de țările în curs de dezvoltare se reîntoarce în țările de proveniență, sub forma importurilor industriale finite, în schimbul cărora se exportă alte mari cantități de resurse naturale. Fiind în mare măsură lipsite de o industrie prelucrătoare proprie, țările în curs de dezvoltare consumă doar o parte din resursele naturale proprii și numai după ce au trecut în prealabil prin industriile prelucrătoare ale țărilor capitaliste; de asemenea, lor le revine o parte infimă din prețul produsului final obținut din materiile prime proprii. Prin acest mecanism, capitalismul concentrează prosperitatea în centrele sale industrializate și sărăcia în țările neindustrializate sau slab industrializate.

Situația inechitabilă la care ne-am referit se reflectă și în relațiile economice internaționale. Problema se prezintă sub mai multe aspecte. Unul îl reprezintă proporția produselor prelucrate în exportul de mărfuri al celor două grupe de țări. Această proporție reprezintă peste 75% în cazul țărilor capitaliste dezvoltate și circa 18% în cel al țărilor în curs de dezvoltare. Majoritatea exporturilor acestora din urmă, reprezentînd 82%, este formată din produse primare și combustibili. În aceste condiții, chiar dacă prețurile mondiale ar fi corect stabilite și corelate, țările în curs de dezvoltare pierd o parte din venitul național prin mecanismul diferenței dintre munca complexă și munca mai puțin calificată, respectiv dintre productivitatea internațională a muncii și cea națională.

Pierderile sînt însă accentuate și din cauza prețurilor, manevrate cu abilitate de monopoluri. Evoluția postbelică a prețurilor mondiale a fost bazată pe deteriorarea continuă a raporturilor de schimb defavorizînd țările exportatoare de produse primare și combustibil. Dintr-un calcul propriu, mai cuprinzător, făcut pentru două decenii și jumătate asupra efectelor deteriorării raporturilor de schimb (luînd ca bază prețurile din 1951), rezultă că, în perioada 1950—1975, țările în curs de dezvoltare au pierdut anual, în medie, circa 7,8 miliarde dolari, însumînd în întregul sfert de secol imensa sumă de peste 194 miliarde de dolari. Toate acestea constituie acele **meccanisme inechitabile** prin intermediul cărora țările în curs de dezvoltare au fost și mai sînt încă spoliolate de importante resurse naturale și umane, micșorîndu-le, astfel, capacitatea investițională, și așa destul de redusă. De aceea, bararea drumului acestei spolieri este o cerință majoră a lichidării decalajelor și instaurării noii ordini economice internaționale.

Protecționismul discriminatoriu a reprezentat o trăsătură permanentă a politicii comerciale a țărilor capitaliste dezvoltate față de țările în curs de dezvoltare. Intensitatea lui a variat de-a lungul anilor în funcție de conjunctura economică. Ori de cîte ori au cunoscut dificultăți în procesul dezvoltării economice, țările capitaliste au procedat la o recrudescență a diferitelor restricții comerciale, soldate cu mari pierderi pentru țările în curs de dezvoltare. În urma luptei acestora, mai organizată și eficientă în ultimii ani, țările capitaliste au fost nevoite să accepte anumite reglementări comerciale, inclusiv acordarea de preferințe generalizate, cerute insistenț de reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare atît în cadrul U.N.C.T.A.D.-ului, cît și în alte organizații internaționale.

În pofida unor tendințe pozitive pe linia liberalizării, raporturile economice dintre țările capitaliste și cele în curs de dezvoltare continuă să fie însoțite de numeroase obstacole artificiale care, împreună, exorimă un nou val de protecționism comercial. Printre formele mai importante ale acestuia, se cuvin amintite:

a) Practicarea unor bariere vamale ridicate, diferențiate pe categorii de mărfuri. Nivelul mediu al taxelor vamale aplicate de diverse țări capitaliste dezvoltate la importurile din țările

În curs de dezvoltare oscilează între 3,9—11% la produsele de bază; între 7,1—12,6% la semifabricate și 8—16% la produsele finite. Cu cât gradul de prelucrare este mai avansat cu atât bariera vamală ce se ridică la intrarea pe piața țărilor capitaliste dezvoltate este mai înaltă și deci mai greu de trecut. Din această cauză, țările în curs de dezvoltare nu pot exporta integral nici măcar redusele lor disponibilități pe care le creează în acest scop. În anul 1977, țările capitaliste au ridicat noi bariere comerciale, orientate mai ales împotriva unor produse ca oțel și motivele. Iar confecțiile și textilele exportate de țările în curs de dezvoltare au primit noi lovituri restrictive prin înlocuirea vechiului acord „Multi-Fiber Agreement” din 1973, cu unul nou, negociat la sfârșitul lui 1977, pentru perioada 1978—1982, mai restrictiv decât cel vechi și aplicat mai multor țări, inclusiv acelor cu exporturi mai mici. ⁶⁾

b) **Proliferarea obstacolelor netarifare.** Ajunse azi la 800, aceste obstacole sînt favorizate și de formarea grupurilor economice închise care, acordînd diferite facilități între membrii săi, cum ar fi înlăturarea sau diminuarea restricțiilor tarifare și netarifare, au în schimb un efect discriminatoriu asupra oricărei țări terțe, respectiv și asupra țărilor în curs de dezvoltare.

Neacordarea generală a clauzei națiunii cele mai favorizate generează, de asemenea, o serie întreagă de restricții referitoare la taxele vamale, licențele de import-export, limitări cantitative etc., care amputează considerabil avantajele oferite de circuitul economic mondial.

La acestea se adaugă: obstacolele în comerțul cu tehnologie modernă; practicarea unor prețuri exagerate, posibile datorită monopolurilor supra-naționale care domină sectoare importante ale comerțului mondial; greutatea în acordarea de credite pentru dezvoltare etc. Nu mai vorbim de practica spoliatoare a societăților multinaționale, ale căror investiții în țările în curs de dezvoltare se întorc înapoi multiplicat. În două decenii în unele țări latino-americane societățile din S.U.A. au investit 6 miliarde dolari și au primit sub formă de profit 14 miliarde dolari.

Noul val de protecționism subminează pînă și înțelegerile convenite anterior în cadrul U.N.C.T.A.D., între țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare cu privire la sistemul generalizat de preferințe. Sistemul este din ce în ce mai trunchiat. Din această cauză, țările în curs de dezvoltare, între care și România, își intensifică eforturile pentru combaterea tendințelor protecționiste și ameliorarea condițiilor de participare a lor la comerțul mondial. De curînd, reuniunea de la Arusha (Tanzania) a „Grupului celor 77”, la nivel ministerial, militînd pentru îmbunătățirea și permanentizarea sistemului generalizat de preferințe, a cerut viitoarei sesiuni U.N.C.T.A.D. să afirme necesitatea continuării negocierilor multilaterale și după încheierea actualei runde G.A.T.T., pentru promovarea mai largă și mai judicioasă a intereselor țărilor în curs de dezvoltare în circuitul economic mondial, a subliniat necesitatea adoptării de măsuri efective pentru eliminarea obstacolelor și abolirea practicilor protecționiste din calea comerțului internațional.

c) **Cursa înarmărilor** reprezintă și ea unul din obstacolele majore în calea lichidării decalajelor și egalizării nivelurilor economice ale țărilor pe plan mondial. Funcția distructivă a înarmărilor se manifestă cel puțin sub două aspecte.

Primul apare chiar la nivelul intern al țărilor în curs de dezvoltare. Deși cunosc o penurie cronică și amplă de fonduri pentru finanțarea investițiilor necesare dezvoltării, deși anual în țările respective mor mii de oameni din cauza foametei, totuși ele sînt împinse de politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă, la cheltuieli mari pentru înarmare. Atragerea lor în diferitele pacte militare, incitarea la tulburări interne sau la revendicări teritoriale, urmate de conflicte între state, reprezintă doar cîteva împrejurări care împing țările în curs de dezvoltare să cheltuiască mari sume de bani pentru înarmare. În ansamblul lor, țările în curs de dezvoltare le revin 12—13% din cheltuielile militare mondiale, reprezentînd în anul 1977 între 48—52 miliarde de dolari. În loc să fie investite în noi capacități de producție, în noi școli și spitale, aceste sume sînt pur și simplu aruncate. În plus, aceste cheltuieli cunosc o tendință de creștere rapidă: de la 17 miliarde de dolari în 1970 ele au sporit la 33,8 miliarde dolari în 1975, deci practic de două ori în numai cinci ani.

Al doilea aspect se manifestă la nivelul economiei mondiale. Se știe că în 1977 cheltuielile militare au ajuns la imensa sumă de 400 miliarde dolari, în timp ce asistența oficială acordată țărilor în curs de dezvoltare stagnează sau chiar se reduce. În 1970 această asistență însuma 7,5 miliarde de dolari pentru ca în 1976 să se reducă la 6,2 miliarde dolari. Numai cotele de amortizare a datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare sînt anual de peste două ori mai mari decât asistența amintită. Cursa frenetică a înarmărilor a ajuns la asemenea proporții încît se dovedește un factor perturbator al economiei mondiale, contribuind la instabilitatea generală a acesteia, la inflațiile ga-

lopanțe din țările occidentale, la dezordinea monetară, la proliferarea măsurilor protecționiste discriminatorii etc.

Calculule efectuate de experții O.N.U. arată că numai 8 miliarde dolari pe an ar fi suficienți pentru ca în decurs de 5 ani să se acopere deficitul alimentar din lumea a treia. Decalajele economice ar putea fi serios micșorate pînă la sfârșitul acestui secol, în sensul creșterii ponderii țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială mondială de 4—5 ori, dacă doar 15% din actualele cheltuieli pentru înarmare, însumînd deci 60 miliarde de dolari, ar fi alocate țărilor amintite pentru creșterea lor economică. Pe aceste judecăți se întemeiază și propunerile României pentru reducerea bugetelor militare și sporirea surselor externe de investiții pentru țările în curs de dezvoltare. De altfel, la propunerea țării noastre, declarația ministerială a reuniunii „Grupului celor 77” de la Arusha subliniază că „cursa înarmărilor și consecințele economice și sociale dăunătoare ale acesteia constituie o manifestare incompatibilă cu instaurarea noului ordin internațional”, că sînt urgent necesare măsuri în direcția dezarmării și că „resursele eliberate prin aplicarea acestor măsuri ar trebui să fie utilizate pentru promovarea bunăstării tuturor popoarelor și ameliorarea condițiilor economice ale țărilor în curs de dezvoltare”.

Dar, așa cum sublinia președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „ținînd seama că majoritatea țărilor bogate și-au asigurat progresul și dezvoltarea pe seama exploatarea fostelor colonii, a țărilor subdezvoltate, este moral și echitabil ca ele să restituie o parte din ceea ce și-au însușit, contribuind mai substanțial, prin diferite forme, la eforturile țărilor subdezvoltate de a-și crea o economie nouă, modernă.” ⁷⁾ Această restituire, în completarea celorlalte forme ale colaborării și cooperării, bazate pe reciprocitatea avantajului poate să devină un factor de egalizare dacă are în vedere orientarea spre construirea de obiective în domeniile hotărîtoare ale producției prin: livrări de echipament rambursabile cu produse prelucrate la aceste obiective sau în alte condiții convenite reciproc; acordarea de credite fără dobîndă sau cu dobîndă redusă, acordarea de asistență tehnică; pregătirea gratuită de cadre, acordarea unor facilități și preferințe etc.

Un deziderat important al țărilor în curs de dezvoltare, ridicat încă de la primele conferințe U.N.C.T.A.D., l-a constituit sporirea aportului de resurse financiare externe la 1% din P.N.B. al țărilor dezvoltate industrial. În perioada 1970—1977 acest obiectiv a fost atins doar într-un singur an — 1975, în condițiile menținerii la un nivel scăzut a ajutorului public. ⁸⁾

Este astăzi evident că lichidarea decalajelor economice presupune sporirea fluxului extern de investiții, adică o intensificare a transferului de resurse de la țările bogate la cele sărace. Dar la adăpostul a diferite argumente, țările capitaliste dezvoltate resping practic această cerință. Or, o asemenea contribuție este justificată istoric și social, pentru că țările bogate, ele însele responsabile pentru adîncirea decalajelor amintite, și-au clădit prosperitatea pe îndelungatul transfer de resurse materiale, operat fără echivalent, de la țările sărace.

Nevoile mari de investiții ale țărilor în curs de dezvoltare, impuse de amploarea decalajelor economice de lichidat, dar și de costul tot mai ridicat al tehnologiilor industriale atrase din exterior, au împins aceste țări la împrumuturi externe crescînde. Acordate, nu de puține ori, cu o dobîndă mai mare decît cea comercială normală, împrumuturile contractate de țările în curs de dezvoltare au determinat sporirea continuă a poverii datorii externe care a ajuns, în 1977, la imensa sumă de 240 miliarde dolari, față de circa 180 miliarde în 1975 și 71 miliarde în 1970 (o creștere medie anuală de 19%, în perioada 1970—1977). Numai dobînda care trebuie plătită pentru aceste datorii reprezintă, în 1977, circa 25% din valoarea întregului export al țărilor în curs de dezvoltare nepetroliere. Prin nivelul și impactul său general, această datorie externă (în 1978 se prelungea la 280 miliarde dolari) a ajuns deja o problemă majoră a țărilor în cauză, iar rambursarea ei are efecte paralizante asupra creșterii economice, contribuind astfel la adîncirea decalajelor.

SITUÎNDU-SE pe frontul cel mai înaintat al luptei popoarelor pentru progres și libertate, țara noastră pornește de la premisa că lichidarea subdezvoltării este o parte organică a instaurării noului ordin internațional; ea a devenit astăzi una din problemele fundamentale ale epocii contemporane. „o continuare nemijlocită a luptei împotriva imperialismului și colonialismului.” ⁹⁾ De aceea, pentru lichidarea subdezvoltării este necesară, pe lângă mobilizarea maximă a factorilor interni, și intensificarea acțiunii factorilor externi în toate manifestările lor concrete. În acest sens, România sprijină orice măsuri și acțiuni care pot contribui la activizarea mai puternică a factorilor amintiți și la transformarea lor dintr-un mecanism de

adincire a decalajelor economice într-unul de creștere și egalizare a nivelului de dezvoltare a tuturor națiunilor. Între acestea ar fi de reținut, prin semnificația și anvergura lor mai amplă, următoarele măsuri :

● Dezvoltarea unei largi colaborări economice internaționale care, restructurată pe principiile echității și avantajului reciproc, să contribuie la potențarea eforturilor interne ale tuturor țărilor care au de lichidat decalajele economice, la accelerarea progresului acestora prin industrializarea și modernizarea agriculturii, prin dezvoltarea echilibrată a întregii economii naționale ;

● Constituirea pe plan internațional, sub egida și administrația O.N.U., a unui Fond de dezvoltare, destinat cu prioritate țărilor cele mai slab dezvoltate. Acest fond ar putea fi alimentat prin contribuția statelor, mai ales a celor bogate. De o importanță deosebită este în acest sens și reducerea cu 10% a cheltuielilor militare ale statelor și alocarea, fără condiții, a jumătate din sumele economisite în favoarea fondului amintit ;

● Reconsiderarea mecanismului de formare a prețurilor mondiale pentru stabilirea unor raporturi judicioase, reciproc avantajoase, între prețurile celor două categorii fundamentale de mărfuri : materii prime și produse manufacturate, eliminarea unor fenomene de instabilitate și anarhie în evoluția lor și favorizarea creșterii economice în toate țărilor. În acest scop, constituirea unui grup de lucru în domeniul prețurilor mondiale se dovedește deosebit de utilă ;

5) World Bank. Annual Report 1978, p. 118—119 și World Bank Atlas. Population, Per Capita Product and Growth Rates, 1977,p.4.

6) World Bank. Annual Report 1978, p.13.

7) Nicolae Ceaușescu, Expunere la Marea Adunare Națională cu privire la mărețele realizări ale poporului român în cincinalul 1971—1975 și la politica externă a României, pusă în slujba păcii și colaborării internaționale, în „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“, vol. 12, Ed. politică, București, 1976, p. 313.

8) World Bank. Annual Report 1978, p. 38.

9) Nicolae Ceaușescu, Expunere la Ședința activului central de partid și de stat. 3 august 1978, Ed. politică, București, 1978, p. 28.

● Adoptarea unui set de programe internaționale complexe pentru : asigurarea și folosirea rațională a resurselor naturale de energie și materii prime necesare tuturor țărilor, contribuind astfel la diminuarea sau chiar lichidarea fenomenelor de instabilitate manifestate în acest domeniu pe plan mondial ; dezvoltarea producției agricole din țările în curs de dezvoltare și constituirea unui fond alimentară ; asigurarea unui acces egal, fără discriminări și bariere restrictive, la cuceririle științei și tehnicii moderne, urmat de lărgirea transferului de tehnologie și asistență tehnică spre țările în curs de dezvoltare ; stimularea formării de cadre naționale și promovarea cercetărilor științifice proprii ;

● De mare însemnătate ar fi și reconsiderarea sistemului de credite internaționale în sensul așezării lui pe principiile avantajului reciproc, transformându-se astfel într-un instrument de creștere economică pentru toate țările, inclusiv pentru cele în curs de dezvoltare. Lichidarea decalajelor economice ar putea fi însă accelerată dacă se vor acorda credite cu dobândă mai mică decât cea practică pe piața comercială sau chiar fără dobândă ;

● În sfârșit, România a propus convocarea, sub egida O.N.U., a unei conferințe internaționale pentru știință și tehnică în scopul evidențierii și evaluării noilor posibilități pe care le oferă acestea de a contribui la lichidarea subdezvoltării și asigurarea unei creșteri economice mondiale echilibrate, în beneficiul tuturor popoarelor. În același scop pentru impulsivitatea luptei în vederea lichidării subdezvoltării — una din problemele cele mai grave ale epocii contemporane, partidul nostru apreciază ca fiind deosebit de importantă organizarea unei sesiuni speciale a Organizației Națiunilor Unite, consacrată noii ordini economice internaționale.

Țara noastră, manifestându-se activ pe plan internațional, în cadrul O.N.U., ca și în alte organizații internaționale, consideră lichidarea decalajelor și instaurarea noii ordini internaționale nu numai o cauză proprie, ci ca o problemă social-economică și politică majoră, de importanță mondială, de a cărei soluționare judicioasă depinde viitorul întregii umanități.

prof. dr. Nicolae BELLI

Statistică internațională

SUBDEZVOLTAREA ÎN OGLINDA COMERȚULUI EXTERIOR

DATE publicate recent de O.N.U. asupra dinamicii comerțului exterior în perioada 1970—1977 permit confruntarea evoluției, sub acest aspect, a diferitelor țări, pe baza indicatorului „volumul schimburilor comerciale externe raportat pe locuitor“, care prezintă un grad superior de comparabilitate. Din exemplul celor 18 țări nesocialiste în curs de dezvoltare și al unui număr egal de țări capitaliste dezvoltate se evidențiază, odată mai mult, puternicul decalaj între participarea celor două grupuri de țări la diviziunea internațională a muncii. Participarea valorică (pe locuitor) a Belgiei, Luxemburgului, Olandei, Elveției sau Norvegiei la circuitul internațional de bunuri materiale și spirituale este de 100—200 de ori mai amplă decât a unor țări — în deosebi africane — ca Bangladesh, Birmania, Burundi, Ciad, Etiopia, India, Mali, Ruanda, Uganda, Volta Superioară sau R.A. Yemen.

Se observă că în numeroase cazuri decalajul menționat nu numai că nu s-a redus, ci, din contra, s-a accentuat. Evident, în sînul grupului țărilor în curs de dezvoltare au avut loc evoluții net deosebite, mai ales sub impactul dina-

micii diferențiate a prețurilor de pe piața mondială la materiile prime exportate de ele. Astfel, de pildă, în timp ce Columbia, Etiopia, Hondurasul, Sri Lanka au înregistrat la indicatorul menționat creșteri sub sută la sută (în decurs de șase ani), ceea ce — ținînd seama de efectul inflației — reprezintă, de fapt, o stagnare dacă nu chiar o dare înapoi, țările exportatoare de petrol s-au aflat într-o situație mai avantajoasă (un spor de circa 4 ori în cazul Algeriei, de 6—7 ori în cel al Irakului, de 12—13 ori în cazul Arabiei Saudite etc.). De menționat că și printre țările capitaliste dezvoltate o dinamică mai lentă a volumului comerțului exterior au înregistrat tocmai acele țări — în primul rînd Australia și Noua Zeelandă — în exporturile cărora predomină materiile prime și produsele semifinite, în deosebi de origină agricolă.

În legătură cu aceasta, se remarcă existența unei relații cvasigenerale (vezi tabelul) între ponderea produselor finite în exportul diferitelor țări și nivelul schimburilor lor comerciale (raportat pe locuitor), mai ales dacă se elimină influența exporturilor de petrol. Deși unele dintre țările în curs

Țara	Volumul schimburilor comerciale externe raportat pe locuitor (în dolari curenți)		Ponderea produselor finite în valoarea totală a exporturilor (în %)	
	1970	1977	1970	1977
Algeria	159	617*	6,5	1,0*
Brazilia	61	225	13,5	25,3
Burundi	13	29*	2,5	0,9*
Coasta de Fildeș	199	758	6,4	7,2
Columbia	76	135*	8,7	2,1*
Egipt	47	169	27,2	26,9
Etiopia	12	23*	1,4	1,8
Honduras	156	299*	8,6	10,0*
Irak	171	1 106*	1,0	0,1*
Kenya	54	175	12,4	10,0
Mali	16	41*	9,6	1,4*
Ruanda	15	43*	0,0	0,0*
Sri Lanka	89	401*	10,9	10,1*
Tunisia	58	81*	1,5	5,7*
Turcia	95	403*	22,5	27,0*
Uruguay	43	170*	10,3	24,6*
R. A. Yemen	161	405*	23,9	33,9*
	7	61*		10,0*
Anglia	740	2 170	84,4	81,5
Australia	727	1 789	26,7	24,6
Austria	862	3 199	82,8	85,4
Belgia-Luxemburg	2 301	7 615	82,8	78,3
Canada	1 383	3 474	60,1	55,9
Danemarca	1 875	4 589	54,5	56,7
Elveția	1 880	5 633	90,9	93,2
Finlanda	1 072	3 222	69,6	77,4
Franța	729	2 525	75,8	77,4
R.F.G.	1 054	3 550	89,7	88,5
Islanda	1 520	5 091	16,5	20,5
Italia	525	1 641	83,9	84,4
Japonia	866	1 328	93,8	96,6
Noua Zeelandă	879	2 091	12,7	22,9
Norvegia	1 587	5 345	74,1	63,6
Olanda	1 934	6 449	57,7	54,5
S.U.A.	402	1 272	68,8	68,2
Suedia	1 716	4 648	77,0	81,8

* Anul 1976.

Sursa : „Monthly Bulletin of Statistics“, ianuarie 1979.

de dezvoltare (Brazilia, Cipru, Columbia, Jamaica, Iordania, Singapore, Tunisia, Turcia, Uruguay ș.a.) au obținut în ultima perioadă o îmbunătățire a indicatorului menționat, ni-

velul său mediu pe întregul grup, rămîne mult inferior comparativ cu grupul țărilor capitaliste dezvoltate.

N.P.

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna februarie 1979

CONJUNCTURA relativ calmă de pe piața internațională a produselor de bază, a fost perturbată în cursul lunii februarie de apariția unor tensiuni în comerțul cu combustibili lichizi, metale neferoase și parțial cauciuc natural, determinând o creștere accentuată a prețurilor la produsele respective.

Astfel, prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România au crescut, în medie cu 9,9%.

Produsele petroliere au înregistrat cele mai pronunțate creșteri (+39,0%) ca efect al lipsei acute de țiței de pe piața internațională, datorită prelungei crizei politice din Iran. La aceasta s-a adăugat noul val de frig din Europa, care a determinat un consum suplimentar de motorină. În ce privește țițeiul, cu toate că prețurile oficiale ale O.P.E.C. au rămas neschimbate, la nivelul fixat la începutul anului, unele țări membre ale organizației au recurs la majorări unilaterale de prețuri. În același timp pe piața internațională au fost efectuate tranzacții speculative de țiței la prețuri care au depășit cu peste 50% nivelul prețurilor oficiale.

În grupa **materiilor prime și a semifabricatelor industriale**, prețurile au crescut la metale (+6,5%), în special la metale neferoase, precum și la cauciuc natural (+6,0%), datorită sporirii achizițiilor (în special în scopuri speculative) sub influența conflictelor din Africa și Asia. O creștere foarte pronunțată a prețurilor s-a înregistrat la piei brute de bovine (+18,2%), datorită reducerii ofertei pe măsura extinderii procesului de diminuare a sacrificărilor în vederea refacerii șeptelui.

Prețurile la **produse agroalimentare** au rămas în medie aproape de nivelul din luna precedentă. În funcție de volumul tranzacțiilor și perspectivele de aprovizionare pe termen apropiat, prețurile au crescut la cereale (+2,4%), semințe oleaginoase și grăsimi comestibile (-3,3%) și au scăzut la animale, carne și produse animaliere (-2,1%) precum și

INDICE SIMBOLIC I.E.M. AL R.S.ROMÂNIA ÎN ANII 1977-1978 ȘI ÎN FEBRUARIE 1979

Categorie de produse	Anul	1977-1978 și în februarie 1979	
		anul	ian. febr.
INDICE GENERAL	1977	230,1	233,5
	1978	247,7	225,6
	1979		280,8
1. Produse alimentare	1977	130,7	134,6
	1978	191,8	130,2
	1979		205,5
- cereale	1977	161,6	181,1
	1978	187,7	169,4
	1979		201,4
- semințe oleag., prod. deriv., grăsi. aniș. și veg.	1977	189,1	189,2
	1978	201,6	171,0
	1979		220,3
- anim., carne și produse animaliere	1977	158,7	158,3
	1978	175,5	171,9
	1979		189,4
- zahăr și produse tropicale	1977	263,3	256,1
	1978	228,8	236,2
	1979		220,1
2. Combustibili	1977	398,4	396,6
	1978	442,0	416,2
	1979		547,7
- carbuni și cocs	1977	289,1	280,7
	1978	356,2	338,0
	1979		386,9
- țiței	1977	553,9	550,7
	1978	548,0	551,1
	1979		576,8
- produse petroliere	1977	439,1	443,5
	1978	479,6	436,7
	1979		668,2
3. Materii prime industriale	1977	199,2	203,8
	1978	211,6	186,9
	1979		232,4
- minereuri	1977	189,5	153,6
	1978	146,0	149,0
	1979		148,2
- metale	1977	192,1	195,7
	1978	200,6	170,4
	1979		223,5
- cauciuc	1977	231,0	232,5
	1978	279,2	240,1
	1979		301,9
- lemn și produse din lemn	1977	227,9	225,7
	1978	249,9	232,1
	1979		273,0
- fibre anic. și veg.	1977	212,3	233,9
	1978	215,1	195,0
	1979		228,5
- piei	1977	186,6	195,7
	1978	247,7	208,8
	1979		318,4

a) Date provizorii pentru: ouș, unt, ulei de ricin, vite vii, porci vii, miere, huilă, cocs de furnal, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferossilid, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire laminată la rece, sîrmă neagră rece, coaptă, țevi din oțel, laminată de cupru, cherestea de rășinoase, celuloză, hîrtie kraftlinar, iută.

la zahăr și produse tropicale (-1,7%).

Sectorul conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN CURSUL perioadei 12-16.III.1979 a început să funcționeze noul sistem monetar vest-european, avînd la bază cursuri pivot, stabilite prin raportare la unitatea monetară vest-europeană — E.C.U., influența exercitată asupra pieței monetare de noul mecanism manifestîndu-se în acest prim interval printr-un efect pozitiv asupra cursului dolarului S.U.A. care a înregistrat o evoluție ușor ascendentă, față de valutele considerate, iar în sfera noului șarpe se menționează efectul favorabil exercitat asupra valutei considerate ca „slabă” (cazul lirei italiene), care au evoluat într-o manieră satisfăcătoare. Această influență, în general favorabilă, asupra dolarului S.U.A., a avut-o situația de pe piața hidrocarburilor, evoluția negocierilor din Orientul Mijlociu, precum și corectarea (în sensul diminuării) a previziunilor deficitului bugetar al S.U.A. pe anul în curs — de la 37,4 miliarde dolari la 33,2 miliarde.

Lira sterlină a fost singura valută din cele prezentate care a crescut față de închiderea anterioară, atîngînd un maximum de circa 2,0430 dolari / 1 liră. În final, cu toate că Banca Angliei nu a modificat (conform așteptărilor) dobînda minimă de împrumut, lira a înregistrat un regres cotînd la circa 0,2% sub închiderea anterioară. Francul elvețian a înregistrat în acest interval o depreciere de circa 0,6% la un curs de aproximativ 1,6815 franci / 1 dolar. Marca vest-germană a cunoscut o evoluție mai slabă comparativ cu celelalte valute partenere din „marele șarpe”, atîngînd la închiderea un curs de 1,8640 mărci / 1 dolar (circa 0,7% sub nivelul de referință), în timp ce francul belgian a oscilat în limite cuprinse între 20,45 și 29,36 franci / 1 dolar S.U.A.

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în intervalul 12-16.III, fiindu-se ca bază cursurile din 9.III a.c.

Orientări în dezvoltarea economică

Guinea: eforturi susținute vizînd valorificarea resurselor minerale

DUPĂ O PERIOADĂ de relativă stagnare (2,5% ritmul mediu anual de creștere reală a P.N.B. în perioada 1960-1974, față de 2,6% creșterea medie anuală a populației în același interval), economia țării a cunoscut o semnificativă relansare în ultimii ani (circa 6% creșterea medie anuală în perioada 1975-1977). Principalul „motor” al dezvoltării economice actuale îl reprezintă sectorul minier, al cărui aport la formarea P.I.B.-ului se ridică în prezent la 21% (asigurînd, în același timp, 97% din încasările din exporturi). De altfel, bogățiile minerale ale Guineei reprezintă un potențial de excepție: o treime din zăcămintele mondiale de bauxită, 40 miliarde tone rezerve de minereu de fier, cu conținut de 50-60%, precum și diamante, aur, cupru, argint, mangan, uraniu și, conform celor mai recente prospecțiuni, zăcămintele off-shore de țiței.

Rezervele foarte mari pe care le posedă Guinea au permis orientarea economiei cu prioritate către dezvoltarea unei importante industrii de prelucrare a bauxitei și aluminei. În anul 1977, Guinea a produs 13 milioane tone bauxită, situîndu-se pe locul 2 în lume.

În perspectiva următorilor ani, se preconizează intrarea în funcțiune a noi proiecte care să pună în valoare depozitele de bauxită. Astfel, societatea Alugui are în vedere realizarea unui proiect de extracție a bauxitei la Ayekoo. Paralel se preconizează a se construi și o uzină de aluminiă și în cazul unor studii de fezabilitate favorabile, a unei uzine de aluminiu. Alte proiecte se referă la exploatarea zăcămintelor de bauxită de la Togoné și Doboia, estimate la 2,5 miliarde tone și respectiv 425 milioane tone. De asemenea, o serie de depozite de bauxită de la Kindia, Telelele, Pita, Labe urmează să fie exploatare cu asistență străină; în domeniul producției de aluminiă se urmărește realizarea unei acțiuni de cooperare cu Nigeria, în cadrul căreia participarea nigeriană se va concretiza în investirea a 700 milioane de dolari pentru producerea de aluminiă în Guinea și de aluminiu în Nigeria.

Relațiile economice bilaterale româno-guineze cunosc o dezvoltare continuă. Exporturile României constau, în principal, în tractoare și alte mașini agricole, autoturisme de teren, excavatoare, rulouri compresoare, piese de schimb, produse chimice și cosmetice, în timp ce exporturile Guineei pe piața românească cuprind bauxită, aluminiă, cafea și sucuri de fructe. În ceea ce privește cooperarea economică dintre cele două țări, principalele acțiuni vizate privesc valorificarea zăcămintelor de minereu de fier de la Kaloum, construirea unei rafinării de petrol și a unei uzine siderurgice, realizarea unei linii de montaj pentru tractoare, efectuarea de prospecțiuni geologice (aur, uraniu), dezvoltarea unor culturi agricole.

Constantin MUNTEANU

Francul francez a profitat pe piața de schimb de intervenția Băneii Franței pe piața internă a depozitelor de la o zi la alta (care a determinat creșterea dobînzilor respective), atîngînd un curs de circa 4,2770 franci / 1 dolar, după care — o dată cu revenirea la nivelul anterior al dobînzilor menționate — francul a înregistrat un ușor recul, la închiderea cotînd la circa 4,2020 franci / 1 dolar. Lira italiană s-a situat practic la închidere la nivelul din săptămîna precedentă, de circa 842,50 lire / 1 dolar. Yenul japonez a fost supus la puternice presiuni „à la baisse” datorită efectului crizei de pe piața petrolului asupra economiei japoneze, dependentă în proporție de aproape sută la sută de importul de țiței. Cu toate intervențiile de susținere efectuate de Banca Japoniei, yenul a atins un nivel minim al intervalului de circa 210 yeni / 1 dolar (depreciere de peste 2% față de săptămîna precedentă).

Pe piața euro-depozitelor la șase luni, nivelul dobînzilor s-a situat la circa 11,1875% pentru eurodolarii S.U.A., la 0,6875% pentru eurofrancii elvețieni și 4,6875% pentru euro-mărcile vest-germane.

Piața aurului: după o perioadă de stabilizare la circa 240 dolari / uncie, prețul metalului a crescut, atîngînd la ultimul fixing, din 16.III.1979, la Londra, un nivel de 244,00 dolari / uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEANU

Petrolul submarin in ascensiune

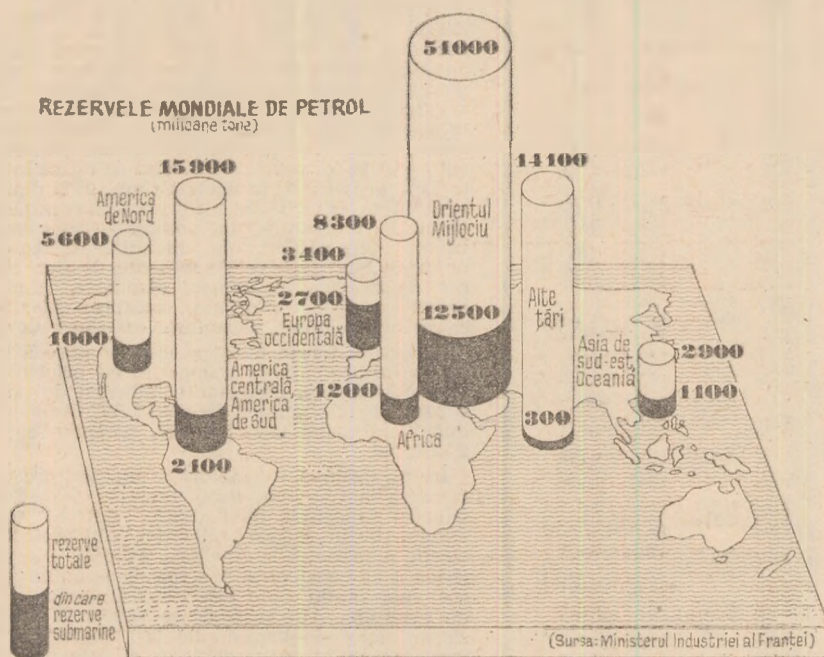
IN POFIDA unei intense activități de prospectare a zăcămintelor de petrol în lume, creșterea continuă a extracției acestuia (de pildă de 2,5 ori în interva-

către intensificarea prospecțiilor în zonele arctice și în regiunile platoului continental, situate la adâncimi de peste 200—300 m.

Conform opiniei specialiștilor, forajele executate în perioade mai recente evidențiază perspective favorabile ale creșterii rolului extracției submarine, datorită atât epuizării treptate a zăcămintelor de pe uscat, cât și descoperirii

energie, pe lângă Academia bulgară de științe. În prezent, personalul laboratorului este antrenat îndeosebi în elaborarea — pe baza materiilor prime indigene — de materiale și elemente pentru construcția de generatoare termoelectrice. Se apreciază că există toate condițiile ca în decursul deceniului următor să fie puse în funcțiune în Bulgaria mai multe heliocentrale electrice de putere mică și mijlocie, prima centrală de acest gen (cu o putere de câteva zeci de kW) urmînd să fie dată în exploatare într-un viitor apropiat, cu titlu experimental.

REZERVELE MONDIALE DE PETROL (milioane tone)

lul 1960—1975) a determinat o înrăutățire a raportului dintre volumul zăcămintelor exploatabile și cel al extracției anuale, respectiv de la 41,2 ori în 1960 la 33,4 ori în 1975. În aceste condiții atenția specialiștilor se îndreaptă, pe de o parte, spre posibilitățile tehnologice de sporire a procentului extracției din zăcămintele cunoscute, iar pe de alta —

de noi zăcămintele în platoul continental. După aprecierile Institutului francez al petrolului, la începutul anului 1976 rezervele certe de petrol din platoul continental reprezentau cel puțin 23% din totalul acestora pe plan mondial, respectiv circa 21 miliarde tone. Repartiția lor geografică, destul de inegală, poate fi urmărită în graficul alăturat.

Portugalia : orientari in programul de investiții

CONFRUNTATĂ cu cerințe stringente de stimulare a creșterii economice, în condițiile unor resurse interne de materii prime și a unei baze materiale industriale încă sub necesități, Portugalia își concentrează eforturile în direcția realizării unei politici investiționale de perspectivă, orientată către consolidarea economiei țării precum și în vederea creșterii disponibilităților destinate exportului. Este revelator, astfel, faptul că industria prelucrătoare va beneficia aproape în întregime de investițiile în fonduri fixe, care sînt prevăzute să crească — potrivit datelor furnizate de Banco do Fomento Nacional — de la 38,7 mlrd. escudos în 1978, la 49,2 mlrd. în 1979 și 62,7 mlrd. anul viitor.

Politica de investiții urmărește, în principal, sprijinirea dezvoltării regiunilor rămase în urmă, organismul creat special în acest scop — Empresa Publica de Parques Industriais — preocupîndu-se în prezent de realizarea unor obiective industriale (fabrici de tractoare, de piese auto, cauciuc, mobilă etc.) în zona Braga, care va fi urmată de alte două — Evora și Beja.

Un al doilea aspect de bază îl constituie orientarea investițiilor către ramuri care produc „bunuri esențiale”, de natură să diminueze dependența Portugaliei de import și să permită sporirea încasărilor din export. Printre obiectivele aflate în atenție se numără: extinderea activității de prospectare și exploatare în domeniul minier, construirea de noi întreprinderi metalurgice, dezvoltarea bazei de fabricare a îngreșămintelor chimice (inclusiv pentru export), sporirea activității în petrochimie, înnoirea flotei de pescuit și comerciale, precum și dezvoltarea industriei auto (prin cooperarea preconizată cu Regia Renault, din Franța).

Bulgaria : folosirea energiei solare

DEȘI cercetările legate de utilizarea energiei solare sînt de dată recentă în Bulgaria, ele au perspective favorabile fiindu-se seama de faptul că durata radiației solare pe teritoriul țării este de 2000—2500 ore pe an.

Această activitate a cunoscut un impuls considerabil odată cu crearea, în 1977 a Laboratorului central pentru energie solară și generatoare noi de

Tendințe calitative in cercetarea științifică

O ANALIZĂ efectuată recent în S.U.A. asupra evoluțiilor actuale în activitatea de cercetare-dezvoltare din industria acestei țări relevă, alături de cvasistagnarea alocațiilor în anul în curs sub efectul ritmului lent de creștere economică, afirmarea în ultima perioadă a unor tendințe calitative noi. În primul rînd, are loc, în bună parte sub efectul inflației, o reorientare de la elaborarea de produse sau tehnologii noi (cercetări cu caracter preponderent fundamental) către perfecționarea produselor sau tehnologiilor deja existente, urmărindu-se în acest mod o mai rapidă recuperare a investițiilor efectuate. Pe de altă parte, beneficiarii produselor sau tehnologiilor noi tind să preia o parte crescîndă a operațiilor de cercetare-dezvoltare de la executanții lor tradiționali. Concomitent, are loc o deplasare în structura tematică a cercetărilor, crescînd ponderea celor orientate către asigurarea unui grad sporit de securitate a muncii și de protecție a mediului înconjurător. Rămîne însă neschimbat faptul că majoritatea activităților de cercetare se caracterizează prin lipsa unui țel național unic, ultimul element de acest gen fiind programul de studiere a spațiului cosmic din deceniul al șaptelea.

Reconversuni in industria militară

CA URMARE a reducerilor efectuate în industria aeronautică militară, guvernul suedez a hotărît ca o comisie special desemnată în acest sens să stabilească posibilitățile optime de utilizare a capacităților acestei industrii, pentru realizarea de proiecte civile. Autoritățile de la Stockholm subliniază faptul că reducerile din sectorul militar nu vor însemna simpla trecere a proiectelor în sectorul aeronautic civil: dat fiind că aviația și-a creat un fond științific și tehnologic de cel mai înalt nivel, această experiență va trebui utilizată cît mai larg, avîndu-se în vedere programe de cercetare și dezvoltare în domenii ca sănătate, transporturi, protejarea mediului înconjurător etc. Realizarea proiectelor va fi preluată de sectorul public, guvernul fiind de acord să aloce fonduri destinate sprijinirii acestei acțiuni apreciată ca deosebită, datorită nivelului tehnologic ridicat al programelor.

GLOSAR

Monedă electronică

CU CINCI ANI ÎN URMA, în S.U.A. și-a făcut apariția un nou sistem de plăți care înlocuiește numărul și cucerile: moneda electronică. Ea constă într-o cartelă magnetică pe care banca o eliberează clientului titular al unui cont bancar, împreună cu un număr de cod. Cu ajutorul acestei cartele, clientul poate face cumpărături la oricare din magazinele care sînt dotate cu un terminal legat de calculatorul băncii.

În locul plății „clasice” cu numerar sau cec, cartela clientului este introdusă în terminalul magazinului, iar calculatorul băncii comunică imediat disponibilul aflat în contul clientului. Dacă disponibilul este suficient, contul este debitat automat cu suma datorată de client magazinului, iar contul bancar al magazinului este creditat cu aceeași sumă. Acest sistem a fost denumit „on line” (pe linie), deoarece presupune existența unei legături materiale între rețeaua magazinelor dotate cu terminale și banca dotată cu calculator. Sistemul este simplu, însă deocamdată costisitor, necesitînd investiții importante.

O altă modalitate a fost imaginată recent în Franța, pe baza procesului continuu de miniaturizare a circuitelor electronice integrate. Potrivit acestei modalități, banca încredințează clientului, în locul cartelei magnetice din sistemul „on line”, o cartelă prevăzută cu circuite și memorie, pe care banca a „încărcat-o” cu o anumită sumă, convenită între bancă și client. Totodată, banca încredințează magazinului o altă cartelă dotată de asemenea cu circuite și memorie. Atunci cînd cartela clientului este introdusă în cititorul de cartele cu care este dotat magazinul, ea va fi „descărcată” de suma de plată și în același timp va fi creditată automat cartela magazinului, cu indicarea numărului de cod al contului clientului.

După un timp, cartela magazinului este prezentată băncii la care magazinul are deschis contul său, iar banca înscrie în contul magazinului toate operațiile de încasări înregistrate în memoria cartelei, „golind-o” de aceste operații. După aceasta, cartela va fi din nou prodată magazinului pentru a fi refolosită. De asemenea, la epuizarea sumei cu care cartela clientului fusese încărcată, clientul va prezenta cartela sa băncii, iar aceasta o va reîncăra pentru viitoarele operații, debitînd corespunzător contul clientului.

Această nouă tehnică este mai ieftină decît prima și a fost denumită „off line” (fără linie), dat fiind că nu mai necesită legătura costisitoare între terminalele din magazine și calculatorul băncii.

Între grupările de interese care susțin una sau alta din aceste variante ale tehnicii electronice de plată se dă o adevărată luptă. Pentru tehnica „on line” pledează faptul că au fost investite mari capitaluri în aparatura electronică de legătură între magazine și bănci, iar fabricanții de asemenea aparatură nu înțeleg să renunțe la producția ei și la beneficiile respective. Tehnica „off line” este susținută de fabricanții de cartele cu memorie și de aparatura de lectură respectivă. Se mai profilează și ideea înlocuirii actualelor cartele de credit („credit cards”), din care numai în S.U.A. există 9 milioane exemplare, cu asemenea cartele.

Bătălia intereselor este de abia la început, iar economiștii și sociologii n-au avut încă timp să reflecteze asupra consecințelor economico-financiare și sociale ale monedei electronice, ca de altfel și ale multor alte descoperiri ale științei și tehnologiei, care implică o viziune la fel de nouă ca și instrumentele create de revoluția tehnico-științifică.

C. K.

Anuar

I. Vlad, Tirgoviste — Anuarul demografic la care vă referiți este editat de Oficiul statistic al O.N.U. începînd din anul 1948. Datele statistice din anuar sînt în cea mai mare parte date oficiale obținute de Oficiul statistic al O.N.U. pe baza

chestionarelor lunare și anuale completate de țările membre, sau culese din publicațiile guvernamentale și din corespondența cu serviciile statistice naționale. Unele estimări incluse în anuar aparțin Diviziei pentru populație a O.N.U. Un aspect nou al ediției 1977 a anuarului constă în tratarea ca subiect aparte a migrației internaționale a forței de

muncă. Anuarul demografic 1977 reprezintă astfel una din cele mai cuprinzătoare surse de date asupra acestui fenomen. Aceste date au fost folosite, între altele, ca bază pentru un studiu asupra tendințelor recente din migrația internațională a forței de muncă, ale cărei concluzii sînt de asemenea incluse în anuar. Ele scot în evidență faptul că, potrivit unor estimări generale, în țările industrializate din nordul și vestul Europei, din America de Nord și din Oceania trăiau la jumătatea anului 1974 circa 9,5 milioane de imigranți în căutare de lucru provenind din regiunile mai puțin dezvoltate ale lumii. Un alt fenomen nou îl reprezintă transformarea Americii Latine dintr-o zonă de imigrație, avînd ca sursă în special Europa, într-una de emigrație, în special spre America de Nord.

Bilanț 1978

Horst Müller, Cisnădie — Pentru a răspunde întrebărilor dv. privind evoluția și repartiția geografică a producției mondiale de petrol în anul 1978 publicăm graficul de mai jos, reprodus după revista **VDI Nachrichten**. Se observă că anul trecut producția de petrol a lu-

* Date preliminare

Producția mondială de petrol

mii a fost practic staționară (creștere cu 7 milioane tone, respectiv cu numai 0,2%), în condițiile în care, în ansamblu, atît țările din Orientul Mijlociu cît și cele africane și-au redus volumul extracției.

În ce privește țara noastră, comunicatul cu privire la îndeplinirea planului pe anul 1978, publicat la începutul lunii februarie, a relevat faptul că anul trecut s-au extras 13,724 mil. t petrol, respectiv 95,7% din rezervele anului precedent.

Turism

Florin Zărnețeanu, Iași — Cea de a patra Săptămîină mondială a turismului, organizată și în acest an în luna februarie la Paris, a reunit la standurile sale pe lângă oficii naționale de turism, societăți de asigurare, de închiriere de rulote, ambarcațiuni și autoturisme, edituri de turism, case de filme turistice, grupuri folklorice etc. din numeroase țări — și numeroase companii de transporturi aeriene. Explicatia interesului crescînd al companiilor aeriene pentru evoluția și perspectivele turismului mondial se explică prin faptul că dintr-un personal marginal în raport cu omul de afaceri, turistul este pe cale de a deveni personajul central de care depinde dezvoltarea în continuare, în ritm rapid, a traficului aerian de pasageri. De aceea, așa cum comenta ziarul francez **Le Monde** pe marginea acestei manifestări devenite tradiționale, noua epocă în care intră „industria transportului aerian” este marcată mai mult de performanțele comerciale decît de performanțele tehnice. Cu alte cuvinte, pretul începe să conteze mai mult decît viteza. În consecință și concurența între companiile aeriene cunoaște o puternică intensificare.

Pe de altă parte, se semnalează o reînviere neașteptată a croazierelor pe mare, care pînă nu mai demult păreau că nu mai au prea mari perspective.

Petrochimie

Vasile Contor, Pascani — Deși a cunoscut o dezvoltare vertiginoasă în ultimele decenii, industria petrochimică valorifică încă numai o mică parte a producției mondiale de petrol brut și gaze naturale: mai puțin de 5% față de sub 1% în 1950. În plus, industria petrochimică este localizată în special în țările dezvoltate. Dezvoltarea acestui sector industrial de vîrf și în țările mai puțin avansate, în special în cele bogate în resurse de petrol și gaze, presupune însă, așa cum relevă și un recent studiu al O.N.U.D.I., înălțurarea unei serii de obstacole tarifare și neexistența unor actualmente în calea exporturilor de produse industriale ale țărilor în curs de dezvoltare spre țările dezvoltate, ca și intensifi-

ficarea cooperării economice și tehnico-științifice între cele două grupe de țări. Dacă această ultimă cerință s-ar materializa, se relevă în studiu, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în producția mondială a industriei petrochimice ar putea atinge chiar 35% în anul 2000 (față de 18% într-o ipoteză mai puțin optimistă), determinînd o modificare substanțială în direcția unei mai echitabile diviziuni internaționale a muncii. În vederea identificării acțiunilor concrete ce se cer întreprinse pe linia cooperării în crearea de noi capacități industriale petrochimice în țările în curs de dezvoltare, O.N.U.D.I. a organizat luna aceasta în Mexic o reuniune de consultări de tipul celor inițiate anterior pentru îngrășăminte, oțel, pîci și ulciori vegetale, iar în perspectivă pentru mașini agricole, medicamente, produse alimentare și altele. Una din formulile de cooperare supuse dezbaterei a fost furnizarea de instalații a căror valoare să fie acoperită prin livrări de produse petrochimice obținute cu ajutorul acestora.

Geneva

Atenie Bostan, Tulecea — La Geneva, în Elveția, își au sediul 23 organizații internaționale, la care lucrează ca angajați 19 724 persoane și care au organizat în 1977 la sediul lor circa 1 500 conferințe, cu participarea a aproximativ 62 000 delegați. Prezența acestor organizații internaționale nu este — așa cum observăm — lipsită de avantaj pentru cantonul Geneva: potrivit corespondentului la Geneva al ziarului britanic **The Guardian**, agențiile internaționale și misiunile străine cu sediul la Geneva au cheltuit în 1977 circa 2 miliarde franci elvețieni, din care 60 la sută au revenit autorităților cantonale. Un alt avantaj îl constituie asigurarea unui destul de important număr de locuri de muncă pentru populația orașului: 16 la sută din personalul diferitelor agenții ale O.N.U. și al misiunilor străine este elvețian, respectiv cu mult mai mult decît dacă Elveția ar fi membră a O.N.U., caz în care ar fi fost supus unei cote de personal.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvol-
tării Economice și Sociale, Institutul
Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 12 din 23 martie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Realizarea ritmică a planului la toate sortimentele. Exigențe în funcționarea mecanismului colaborărilor (V. Boescu, L. Țintea) 2
- Cu ce randament utilizăm capacitățile de producție? (Gh. Olteanu, H. Pincas) 4
- Normarea științifică în sprijinul raționalizării consumurilor de energie în zootehnie (lector univ. dr. N. David, ec. N. Roșianu) 7
- Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Respectarea corelației dintre creșterea productivității muncii și cea a retribuției medii (D. Drumen) 9
- Căi de creștere intensivă a exporturilor (IV) (dr. Ioan Georgescu) 11
- Importul de cocs poate fi redus. Energia și alte materii prime pot fi economisite. De ce nu se valorifică aceste posibilități? (Cristian Popescu) 13

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Reducerea volumului de moperă încorporată în unitatea de produs (Dorin Constanținescu) 15
- Analiza valorii și studiul muncii — acțiune convergentă spre eficiență (dr. Ionel Dumbravă) 16

TEORII—IDEI

- Perfecționarea metodologiei de calcul al prețului pentru produsele de tehnică nouă (prof. dr. Aurel Giurgiu, lector univ. Viorel Beju, lector univ. Filia Coțiu) 17
- Om-tehnică-mediu. Valorificarea superioară a resurselor Deltei Dunării. Opțiuni pentru o viitoare dezvoltare a turismului (Marin Nițu) 19
- Școli • curente • economiști. Repere ale criticii „capitalismului dependent” în gândirea economică din America Latină (IV) (prof. dr. Mircea Nicolaescu) 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Economia țărilor socialiste (asist. univ. V. Bălașa, asist. univ. I. Popescu) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Corelația dintre factorii interni și externi în procesul lichidării subdezvoltării (II) (prof. dr. Nicolae Belli) 26
- Statistică internațională. Subdezvoltarea în oglinda comerțului exterior 28
- Tendințe — conjuncturi 29
- Mondorama 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- At what rate do we use the production capacities? (II) (Gh. Olteanu, H. Pincas) 4
- The economic and financial mechanism: functional and efficient. Observance of the correlation between labour productivity growth and average payment (D. Drumen) 9
- Improvement in price calculation methodology for new products (Prof. Dr. Aurel Giurgiu, Reader Viorel Beju, Reader Filia Coțiu) 17
- Man • technics • environment. Options on a future development of the tourism in the Danube Delta (Marin Nițu) 19
- Schools — currents — economists. Guide marks for critics of the "dependent capitalism" in Latin America (IV) (Prof. Dr. Mircea Nicolaescu) 22
- Exigencies for establishing a new international economic order. The correlation between internal and external factors in the process of liquidating the underdevelopment (II) (Prof. Dr. Nicolae Belli) 26

DANS LE NUMÉRO

- Avec quel rendement utilisons-nous les capacités de production? (II) (Gh. Olteanu, H. Pincas) 4
- Le mécanisme économique et financier: bon fonctionnement, efficience. Observer la corrélation entre l'accroissement de la productivité du travail et celle de la rétribution moyenne (D. Drumen) 9
- Le perfectionnement de la méthodologie de calcul des prix des nouveaux produits (prof. dr. Aurel Giurgiu, lecteur Viorel Beju, lecteur Filia Coțiu) 17
- L'homme — la technique — l'environnement. Des options pour un futur développement du tourisme dans le Delta du Danube (Marin Nițu) 19
- Ecoles — courants — économistes. Des repères pour la critique du "capitalisme dépendent" dans la pensée économique latino-américaine (IV) (prof. dr. Mircea Nicolaescu) 22
- Exigences de l'édification d'un nouvel ordre économique international. La corrélation des facteurs internes avec les facteurs externes dans le processus de la liquidation du sous-développement (II) (prof. dr. Nicolae Belli) 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- На каком уровне производительности используем производственные мощности? (II) (Г. Олтеану, Н. Пинкас) 4
- Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Соблюдение корреляции между ростом производительности труда и средним уровнем заработной платы (Д. Друмэн) 9
- Совершенствование методологии расчета цен для новых изделий (проф. др. Аурел Джорджиу, препод. Виорел Бэжу, препод. Филія Коциу) 17
- Человек — техника — природа. Оптации в связи с будущим развитием туризма в Дельте Дуная (Марин Ницу) 19
- Школы • течения • экономисты. Ориентиры критики «зависимого капитализма» в латиноамериканском экономическом мышлении (IV) (проф. др. Мирча Николаеску) 22
- Требования создания нового международного экономического порядка. Согласование внутренних и внешних факторов в процессе ликвидации недоразвитости (II) (проф. др. Николае Белли) 26

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Științei”.

În magazinele comerțului de stat s-au pus în vânzare modele noi de confecții, tricotaje și încălțăminte pentru sezonul de primăvară :

- balonzaide și pardesie executate conform ultimelor tendințe ale modei
- rochii, bluze, fuste și jachete, cu croială lejeră, gulere mici, talii culisante
- pulovere și jachete tricotate, practice, rezistente, călduroase
- pantofi comozi, cizme de diferite înălțimi, cu vârful alungit și tocul

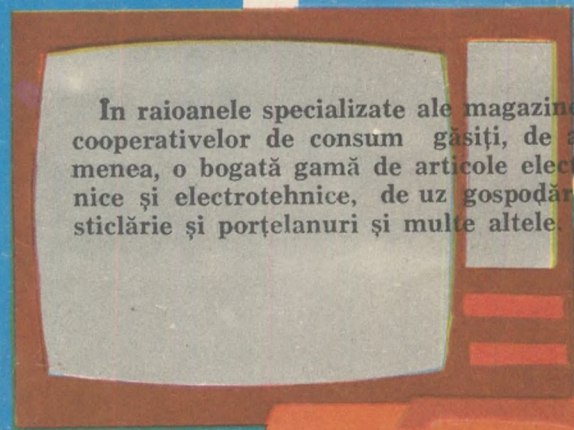
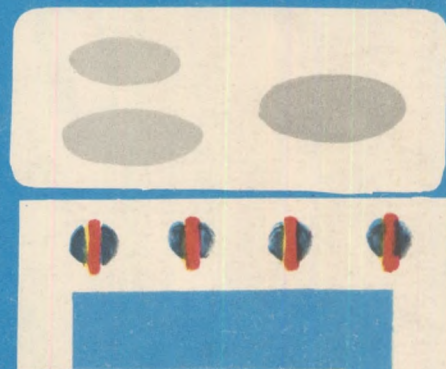
Bine aprovizionate cu un larg sortiment de articole pentru sezonul de primăvară, magazinele cooperativelor de consum oferă spre vânzare confecții frumoase, cu croială modernă, încălțăminte ușoară și elegantă, modele noi de tricotate, galanterie diversă, marochinărie, stofe, imprimeuri, precum și produse cosmetice, de parfumerie și obiecte de podoaă.

1. Supercoop — com. Măgurele, jud. Ilfov.

2. Supercoop com. Movila Miresii, jud. Brăila.

În raioanele specializate ale magazinelor cooperativelor de consum găsiți, de asemenea, o bogată gamă de articole electronice și electrotehnice, de uz gospodăresc, sticlărie și porțelanuri și multe altele.

**VIZITAȚI MAGAZINELE
COOPERATIVELOR DE CONSUM!**